

Monitor Sociaal Domein

2022

Versie – 28 november 2022

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	4
1.1	Wat kunt u met de monitor sociaal domein?	4
1.2	Monitor als input voor de visie op het sociaal domein en de global goals	4
1.2.1	Visie op het sociaal domein	4
1.2.2	Global Goals	5
1.3	Verantwoording opgenomen informatie	6
1.4	Leeswijzer	7
	Deel 1: Indicatoren gemeentelijke monitor sociaal domein	8
2	Uitgangspositie in Leiden (VNG indicatoren).....	9
2.1	Demografie	9
2.1.1	Leeftijdsopbouw.....	9
2.1.2	Samenstelling huishoudens.....	10
2.2	Onderwijs	11
2.2.1	Voortijdig schoolverlaters (VSV)	11
2.2.1.1	Toelichting VSV	12
2.2.2	Leerlingen in speciaal onderwijs.....	12
2.2.2.1	Toelichting speciaal onderwijs	13
2.3	Beroepsbevolking	14
2.3.1	Opleidingsniveau beroepsbevolking.....	14
2.3.1.1	Toelichting opleidingsniveau beroepsbevolking	14
2.3.2	Werkzame beroepsbevolking	15
2.3.3	Sectoren waarin mensen werkzaam zijn	16
2.3.3.1	Toelichting werkzame beroepsbevolking.....	16
3	Gebruik van zorg en ondersteuning in Leiden.....	17
3.1	Huishoudens met voorzieningen (VNG indicatoren)	17
3.1.1	Huishoudens met en zonder zorg en ondersteuning.....	17
3.1.2	Huishoudens met zorg en ondersteuning per domein.....	18
3.1.3	Huishoudens met zorg en ondersteuning naar aantal voorzieningen	19
3.1.4	Toelichting	19
3.2	Jeugdzorg	21
3.2.1	VNG indicatoren	21
3.2.1.1	Aantal jongeren met jeugdzorg.....	21
3.2.1.2	Jongeren met beëindigde jeugdzorg naar reden beëindiging	22
3.2.1.3	Herhaald beroep Jeugdzorg	23
3.2.1.4	Kosten Jeugdzorg.....	24
3.2.2	Extra indicatoren Jeugd	26
3.2.2.1	Type jeugdzorg in Leiden	26
3.2.2.2	In en uitstroom Jeugdzorg	26
3.2.2.3	Verwijzing zwaardere jeugdzorg.....	27
3.2.3	Toelichting cijfers Jeugdzorg	27

3.3	Wmo	30
3.3.1	VNG indicatoren	30
3.3.1.1	Aantal inwoners met een Wmo-voorziening	30
3.3.1.2	Aantal inwoners Beschermd Wonen	31
3.3.1.3	Aantal inwoners met beëindigde Wmo-voorzieningen	33
3.3.1.4	Kosten Wmo	33
3.3.2	Ervaren effectiviteit Wmo-ondersteuning (CEO)	34
3.3.3	Toelichting cijfers Wmo.....	34
3.4	Participatiewet	35
3.4.1	VNG indicatoren	35
3.4.1.1	Aantal inwoners met bijstandsuitkering	35
3.4.1.2	Aantal inwoners met re-integratievoorziening	36
3.4.2	Extra indicatoren Participatiewet	37
3.4.2.1	Samenstelling klanten Algemene Bijstand	37
3.4.2.2	Trajecten die helpen om mee te doen	38
3.4.2.3	Armoede / Huishoudens 120% WSM	38
3.4.3	Klant ervaringsonderzoek Participatiewet	39
3.4.4	Toelichting cijfers Participatiewet	40
	Deel 2: Gebruik monitor sociaal domein als instrument en stand van zaken onderzoeksagenda.....	41
4	Monitor als instrument.....	42
5	Stand van zaken onderzoeksagenda	44
5.1	Thema maatwerk kwetsbare groepen	44
5.2	Onderzoek stopzetten regeling tegemoetkoming zorg	45
5.2.1	Conclusie	45
5.2.2	Aanbevelingen	45
5.3	Thema (kinder)armoede	46
5.4	Thema effectiviteit Jeugdhulp	47
5.5	Overige thema's.....	47
	Bijlage 1 – Relatie SDG's, visie sociaal domein en monitor.....	48
	Bijlage 2 – Sociaal economische situatie	50
	Bijlage 3 – Prognose leerlingen basisonderwijs	51
	Bijlage 4 - Cliënt ervaringsonderzoek Wmo over 2021	52
	Bijlage 5 – Motie Meer grip op het sociaal domein.....	55
	Bijlage 6 – Begrippen en definities	56
1.	Onderwijsniveaus	56
2.	Vormen van jeugdzorg	56
3.	Maatwerkarrangementen Wmo	57

1 Inleiding

Voor u ligt de Monitor Sociaal Domein (MSD) 2022. De monitor is ingericht op basis van een in september 2019 vastgesteld inrichtingsvoorstel (RV 19.0081). De VNG indicatoren over het sociaal domein zoals gepubliceerd op de site www.waarstaatjegemeente.nl (WSJG) vormen de basis van het inrichtingsvoorstel. De belangrijkste overweging om de gegevens van WSJG als uitgangspunt te nemen is dat daarmee een vergelijking met andere gemeenten mogelijk is. Voor WSJG vraagt de VNG gemeenten om informatie aan te leveren. De gegevens van een gemeente worden op WSJG vergeleken met gegevens van gemeenten die een vergelijkbare grootteklasse hebben. Er worden op WSJG vijf grootteklassen onderscheiden. De referentiegroep in de rapportage staat vast. Voor de gemeente Leiden geldt de grootteklasse 100.000 - 300.000 inwoners.

Het duurt enige tijd voordat gegevens gepubliceerd kunnen worden. Dit om de betrouwbaarheid van de gegevens te verifiëren. In voorliggende monitor is informatie opgenomen tot en met het jaar 2021. Procedureel is door de VNG vastgelegd dat de gegevens over het jaar 2021 medio september 2021 definitief zijn. Daarom wordt net als voorgaande jaren de Monitor Sociaal Domein medio september opgeleverd.

Naast de VNG indicatoren is de monitor uitgebreid met een aantal extra indicatoren die eveneens in het inrichtingsvoorstel zijn vastgelegd.

In 2021 waren veel maatregelen van kracht ter bestrijding van het corona virus. Over de sociaal en maatschappelijke gevolgen van de bestrijding van het virus heeft de gemeente op 31 maart een rapportage gepubliceerd. Met deze rapportage is cijfermatig inzicht gegeven in de effecten van het virus en de genomen maatregelen op de Leidse samenleving, de welvaart en het welbevinden van de mensen in de stad. (<https://leiden.incijfers.nl/handlers/ballroom.ashx?function=download&id=237>)

1.1 Wat kunt u met de monitor sociaal domein?

- De MSD brengt informatie over het gebruik van voorzieningen die vallen onder de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatiewet samen;
- Basis is een door de VNG vastgestelde indicatoren set (<http://www.waarstaatjegemeente.nl>)
- De MSD geeft een beschrijving van de situatie in het sociaal domein over het voorgaand jaar;
- De MSD geeft geen oordeel;
- Verklaring van verschillen en verantwoording vindt plaats in onderliggende beleidsnota's en rapportages (bijvoorbeeld kwartaalrapportage W&I, jaarrapportage Jeugd Holland Rijnland). Samenvattend staan in MSD belangrijkste verschillen genomen;
- Sturing op beleidsdoelen van het sociaal domein vindt plaats in het kader van de budgetcyclus (jaarrekening, kadernota en begroting);
- MSD laat ontwikkelingen in het gebruik van voorzieningen in de tijd zien;
- MSD maakt vergelijking met gebruik van voorzieningen in andere grote steden mogelijk;
- Ontwikkelingen in de tijd en benchmark met andere gemeenten zijn voor de gemeenteraad mogelijk aanleiding tot nader onderzoek. Het huidig onderzoek staat opgenomen op de onderzoeksagenda (deel 2 van de MSD 2022).

1.2 Monitor als input voor de visie op het sociaal domein en de global goals

1.2.1 Visie op het sociaal domein

De Monitor Sociaal Domein is in 2016 opgezet om de gevolgen van de decentralisatie van taken van het Rijk naar gemeenten per 1 januari 2015 te monitoren. Na behandeling van de Monitor Sociaal Domein 2018 (commissie onderwijs en samenleving dd. 9 oktober 2018) is afgesproken de monitor door te ontwikkelen. De doorontwikkeling heeft geresulteerd in een kader voor de monitor, visie op het sociaal domein (RV 19.0029) en het inrichtingsvoorstel (RV 19.0081).

Het kader, de Visie Sociaal Domein 'Iedereen telt mee en doet mee' biedt een kapstok en ordening voor de activiteiten in het sociaal domein als geheel en geeft richting aan te maken keuzes in het

sociaal domein. De doelen uit de visie zijn opgenomen in Figuur 1

1) Alle Leidenaren voelen zich gezond en veilig

a) Stadsklimaat

- Een stad waarin Leidenaren zich veilig voelen (voorbeelden: een fysiek en sociaal veilige openbare ruimte, veilige woningen, meten: ervaren veiligheid);
- Een stad waarin Leidenaren zich gezond voelen: uitnodigen tot bewegen, gezond gedrag/sport, stimuleren acceptatie mensen die een ziekte hebben.

b) Collectief

- Ervaren gezondheid van bepaalde doelgroepen, jongeren, ouderen, gehandicapten.

c) Individueel

- Leidenaren in (potentieel) onveilige/ongezonde omstandigheden zijn in beeld en krijgen passende hulp (activiteiten bijv. Juiste Zorg op de Juiste Plek, Leidenaren voor wie het niet meer veilig is thuis te blijven wonen).

2) Alle Leidenaren nemen naar vermogen deel aan de samenleving

a) Stadsklimaat

- Leiden is een stad waarin, er (spontaan) contacten ontstaan (op verenigingen, in de wijk), Leidenaren zich vrij voelen hulpvragen te stellen, er voldoende werkgelegenheid is voor iedereen
- Leiden is een prettige stad om te wonen, werken en recreëren door de diversiteit aan Leidenaren en de openheid van Leidenaren om met iedereen samen te leven (inclusieve & toegankelijke stad)

b) Collectief

- Voldoende ondersteuning voor deelname voor groepen die daar extra ondersteuning bij nodig hebben, bijv. voor kinderen/jongeren met minder gelijke kansen obv hun gezinskenmerken, mensen met psychiatrische problematiek, nieuwkomers

c) Individueel

- Eerst inzetten op gezondheid & veiligheid, dan op deelnemen naar vermogen.
- Deelnemen is het hebben van voldoende sociaal contact, een zinvolle dagbesteding, het volgen van (passend) onderwijs, dit alles naar het vermogen van de persoon zelf.

3) Alle Leidenaren ontwikkelen zich, delen hun kennis en vormen hun eigen omgeving

a) Stadsklimaat

- Leidenaren van alle leeftijden blijven leren (op school, op hun werk, in hun wijk) en delen hun kennis (via bijv. vrijwilligerswerk, jongerenparticipatie) en vormen daarmee hun eigen omgeving (ook actief burgerschap in de wijk)
- Leiden Kennisstad

b) Collectief

- Gelijke kansen voor kinderen & jongeren mbt volgen onderwijs en talentontwikkeling

c) Individueel

- Ontwikkeling via zo mogelijk werk en school/passend onderwijs

Figuur 1 - Doelen sociaal domein

De keuze om de VNG indicatoren als basis te gebruiken betekent dat geen één op relatie is te maken tussen de visie en de monitor. De VNG indicatoren zijn op een andere tafel tot stand gekomen. De indicatoren uit de monitor zijn wel werkzaam als input voor de doelen van de visie op het sociaal domein. Een één op één relatie tussen doelen, indicatoren en beoogd effect (streefcijfer) is op lokaal niveau vormgegeven in de budgetcyclus producten (jaarrekening, kadernota, programma begroting).

1.2.2 Global Goals

In 2019 heeft Leiden zich bij de VNG aangemeld als “Global Goals-gemeente.” Dit gebeurde naar aanleiding van een unaniem aangenomen motie in de gemeenteraad.

Met het aansluiten van Leiden als Global Goals gemeente committeert Leiden zich aan de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling die zijn geformuleerd door de Verenigde Naties. De zogeheten sustainable development goals (SDG's) leggen de ambities voor duurzame ontwikkeling van de aarde voor het jaar 2030 vast. De doelen zorgen voor het besef van verantwoordelijkheid voor een gezamenlijk doel en een gezamenlijke taal: het streven naar een eerlijke en duurzame wereld.

De Global Goals kunnen niet gerealiseerd worden zonder de inzet van gemeenten. Het al dan niet behalen van deze doelen heeft uiteindelijk weerslag bij mensen, op straat. Bovendien vallen de doelen samen met belangrijke opgaven voor gemeenten: het terugdringen van ongelijkheid, maatschappelijke integratie, duurzame productie en consumptie, een leefbare en veilige leefomgeving en kwalitatief en participatief bestuur.

Een flink aantal SDG's heeft een relatie met het sociaal domein. In de monitor sociaal domein 2021 is een koppeling gemaakt tussen de SDG's, de visie sociaal domein en de opgenomen gegevens in de monitor. Deze tabel is in de monitor 2022 opgenomen in bijlage 1.

Om voor het sociaal domein de bijdrage aan de SDG's goed zichtbaar te maken, is de sociaal economische status per buurt een goede indicator. De sociaaleconomische status (SES) staat voor de positie van mensen in Nederland op de maatschappelijke ladder. Deze positie wordt bepaald door een combinatie van verschillende factoren. Sinds kort zijn de SES scores ook opgenomen op de site waar staat je gemeente.nl. De indicatoren op WSJG vormen de basis van de monitor sociaal domein. De SES scores zijn in beeld gebracht door het CBS. De SES score is een samengesteld cijfer waarin informatie van inwoners is opgenomen over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden. Binnen verschillend onderzoek is er een relatie gevonden tussen sociaal economische status en gezondheid. Zo verkeren mensen met een hoog sociale economische status vaker in een betere gezondheid en leven ze langer dan mensen met een laag sociaal economische status. Dit kan gedeeltelijk verklaard worden doordat mensen met een laag sociaal economische status vaker roken, meer alcohol drinken en minder gezond eten. Daarnaast verkeren met een hoog sociaal economische status vaker over een groter sociaal netwerk, meer financiële mogelijkheden en toegang tot betere zorg. Bijlage 2 laat de ontwikkeling van de SES scores in de Leidse buurten zien. De buurten zijn gerangschikt op SES scores van laag naar hoog. Alle SES scores voor heel Nederland opgeteld komen uit op nul. Als een wijk of buurt onder nul scoort (negatieve score) dan ligt de sociaal economische status onder het gemiddelde. Geeft de SES score een positieve waarde dan ligt de score boven het gemiddelde. De waarde van de SES score is dat het een goede vergelijking tussen buurten en wijken mogelijk maakt. Bijlage 2 moet gelezen worden als rangvolgorde. De slechts scorende wijk is de Pesthuiswijk. De best scorende wijk in Leiden is het Waardeiland.

Op dit moment zijn SES scores van buurten te vergelijken over heel Nederland. Een vergelijking tussen landen is nog niet goed mogelijk. In het licht van de SDG's is dit voor de toekomst zeker wenselijk.

Voor het sociaal domein geven de SES scores een goede indicatie over hoe het staat met sociaal economische positie van de verschillende wijken en buurten in Leiden.

Voor de SDG's die betrekking hebben op het fysiek domein is de bijdrage van Leiden aan de doelstelling opgenomen in de Omgevingsvisie (B&W 21.0156). Voor de Global Goals als geheel is in Leiden een uitvoeringsorganisatie opgezet en is de website [Leiden4GlobalGoals](#) gelanceerd ([Leiden4GlobalGoals – Leiden op weg naar een duurzame wereld](#)).

1.3 Verantwoording opgenomen informatie

Deze monitor geeft een beschrijving van de stand van zaken in het sociaal domein en geen oordeel. Dat is ook niet mogelijk omdat hiervoor geen normenkader bestaat. De gegevens zijn een vertrekpunt om in gesprek te gaan over normering en mogelijk bijsturen en aanscherpen van de doelen zoals vastgelegd in de visie op het sociaal domein (RV 19.0029) of specifieke beleidsnota's. Voor zover mogelijk wordt wel een toelichting gegeven over opvallende ontwikkelingen in de cijfers. Te denken valt bijvoorbeeld aan een verandering in wettelijke kaders, waardoor het gebruik van voorzieningen aanzienlijk daalt of stijgt.

Bij de berekening van het aantal inwoners dat gebruik maakt van een voorziening wordt in veel gevallen gekeken of iemand gebruik maakt van een voorziening gedurende een (half)jaar. De cijfers hebben dus niet betrekking op een peildatum, zoals bijvoorbeeld 1 januari van een jaar. Binnen de gemeente wordt doorgaans wel uitgegaan van aantallen op een bepaalde peildatum. Hierdoor kunnen de aantallen in deze monitor afwijken van de aantallen die binnen de gemeente gehanteerd worden.

Naast kwantitatieve informatie is voor zover beschikbaar ook kwalitatieve informatie opgenomen. De kwalitatieve informatie bestaat uit cliënt ervaringsonderzoeken.

1.4 Leeswijzer

Deel 1 van voorliggende monitor sociaal domein 2021 bevat de indicatoren waarmee de ontwikkelingen in het sociaal domein kunnen worden gemonitord. Het zijn de indicatoren die zijn vastgesteld in het inrichtingsvoorstel (RV 19.0081).

Deel 1 bestaat uit twee hoofdstukken. Hoofdstuk 2 gaat in op algemene uitgangspunten die opgenomen zijn op WSJG en die van invloed zijn op het gebruik van voorzieningen die vallen onder de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet. Als algemene uitgangspunten zijn gegevens opgenomen over: demografie (§2.1), onderwijs (§2.2) en beroepsbevolking (§2.3).

Hoofdstuk 3 gaat in op het gebruik van de voorzieningen die vallen onder de Jeugdwet (§3.2), Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) (§**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**) en Participatiewet (§3.4). Het hoofdstuk start met een overzicht van huishoudens die gebruik maken van de verschillende voorzieningen die vallen onder de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet (§ 3.1)

Paragraaf 3.2/ **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** en 3.4 zijn als volgt opgebouwd:

- VNG indicatoren zoals opgenomen op waarstaatjegemeente.nl
- Extra indicatoren zoals vastgelegd in het inrichtingsvoorstel (RV 19.0081).
- Ervaring effectiviteit gebruik voorzieningen (voor zover beschikbaar)
- Toelichting opvallende veranderingen in het gebruik van voorzieningen

Deel 2 gaat in op het gebruik van de monitor als instrument en de stand van zaken van de onderzoeksagenda. De onderwerpen van de onderzoeksagenda zijn vastgesteld bij de behandeling van de monitor sociaal domein 2020 (RV 20.0091). Voor de uitvoering van de agenda zijn in december 2021 financiële middelen vrijgemaakt (RV 21.0088).

Deel 1:

Indicatoren gemeentelijke monitor sociaal domein

2 Uitgangspositie in Leiden (VNG indicatoren)

In dit hoofdstuk is een aantal indicatoren opgenomen die van invloed kunnen zijn op de benodigde zorg en ondersteuning.

2.1 Demografie

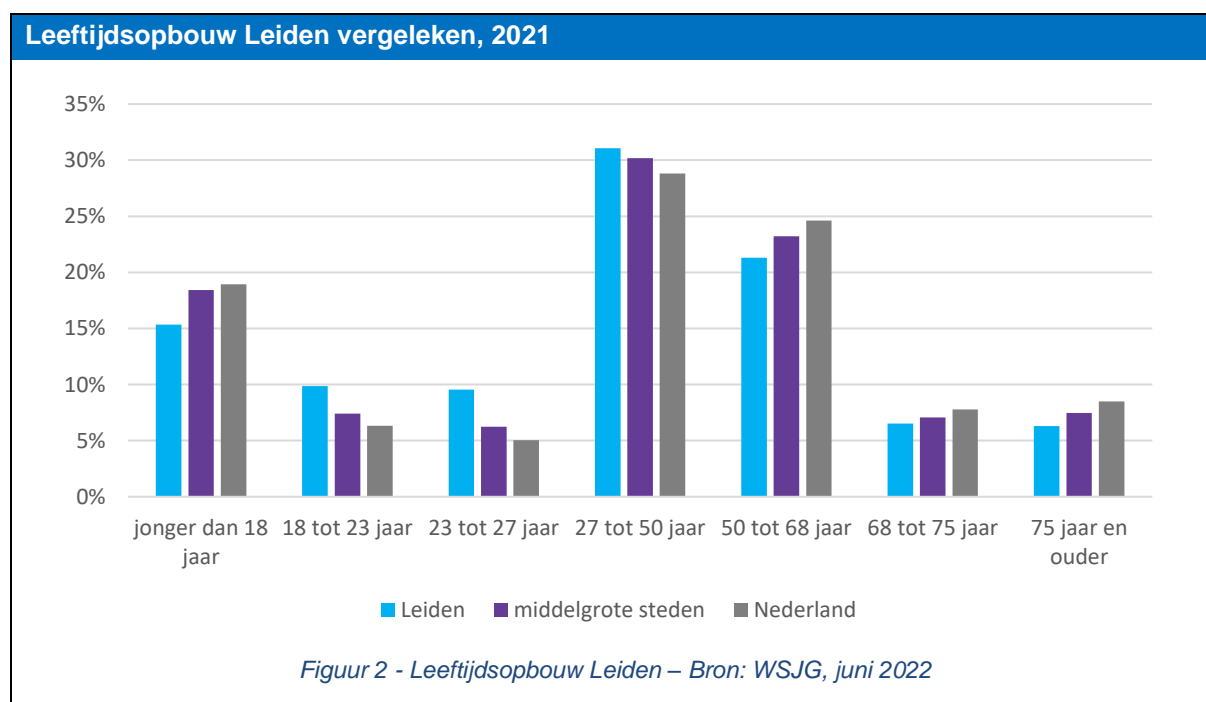
Op 1 januari 2021 had Leiden 124.093 inwoners (volgens het CBS). Ten opzichte van 2015 zijn dat er 2.531 meer. Een stijging van ruim 2%. Eens in de drie jaar wordt er een nieuwe PEARL-prognose uitgebracht. Uit de meest recente bevolkingsprognoses van 2019 blijkt dat het aantal inwoners de komende jaren verder zal gaan stijgen. De verwachting is dat Leiden in 2025 circa 132.600 inwoners telt.

Inmiddels is wel al bekend dat de cijfers van 2020 en 2021 lager liggen dan de prognose. De prognose is afhankelijk van het woningbouwprogramma. Met name het moment waarop woningen opgeleverd worden kan variëren. Waarschijnlijk hebben verschillen tussen de verwachte en gerealiseerde oplevering van woningen geresulteerd in het lagere aantal inwoners in 2020 en 2021. Immers als een woning niet is opgeleverd kunnen zich ook geen nieuwe inwoners vestigen. Een andere mogelijke verklaring voor de lagere cijfers in 2021 is de invloed van corona en diens gevolge minder buitenlandse studenten en expats.

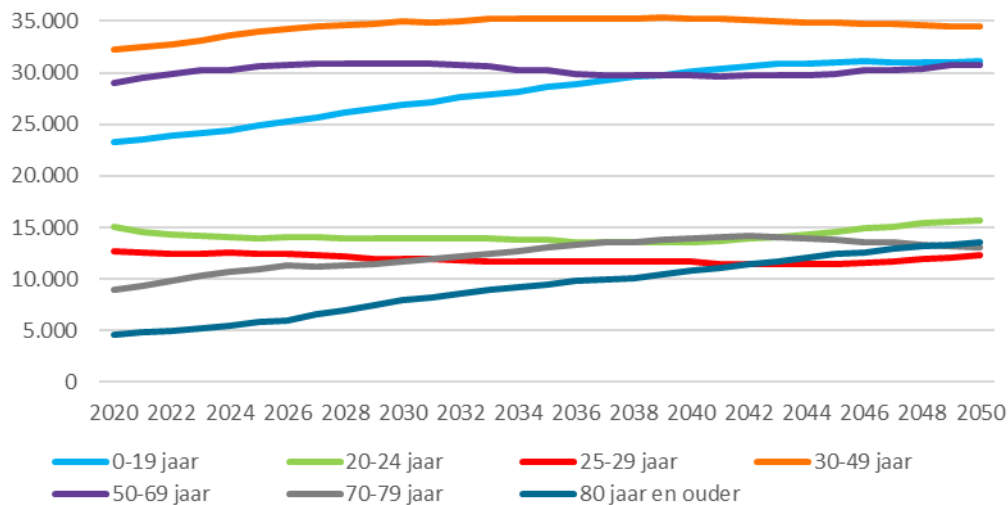
2.1.1 Leeftijdsopbouw

De leeftijdsopbouw van Leiden wijkt af van het Nederlands gemiddelde en ook van het gemiddelde van de middelgrote steden. Duidelijk is te zien dat Leiden een studentenstad is. Het aandeel 18 tot 27-jarigen is in Leiden duidelijk hoger. Er zijn in Leiden relatief weinig inwoners jonger dan 18 jaar.

Als we kijken naar de prognose van het aantal inwoners van Leiden naar leeftijd dan zien we de komende jaren met name een stijging van het aantal 0-19 jarigen, het aantal 70-79 jarigen en het aantal inwoners van 80 jaar en ouder.

Prognose van de Leidse bevolking naar leeftijd (absolute aantallen)

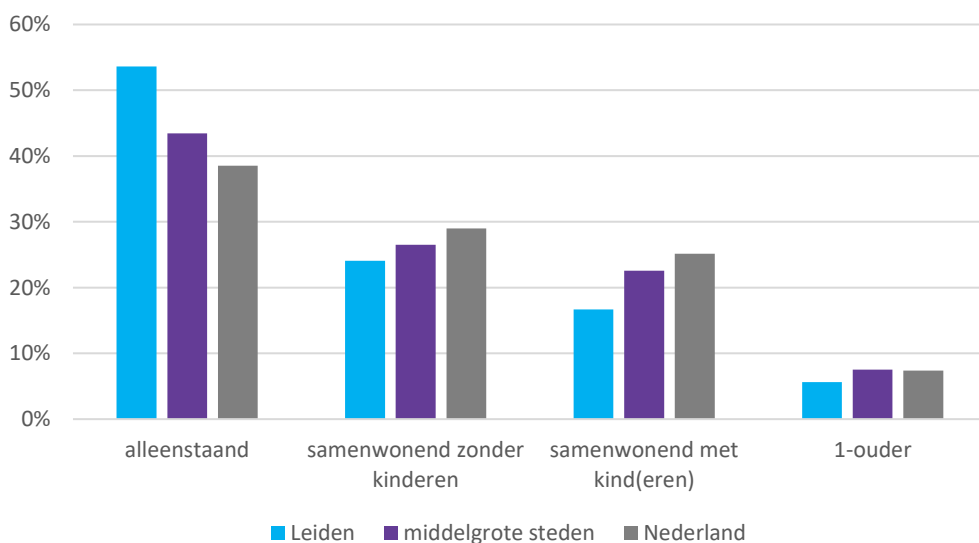
Figuur 3 - Prognose Leidse bevolking - Bron: PEARL

2.1.2 Samenstelling huishoudens

In Leiden wonen relatief veel alleenstaanden in vergelijking met middelgrote steden en Nederland als geheel. Daarentegen heeft Leiden relatief minder meerpersoonshuishoudens en minder eenoudergezinnen.

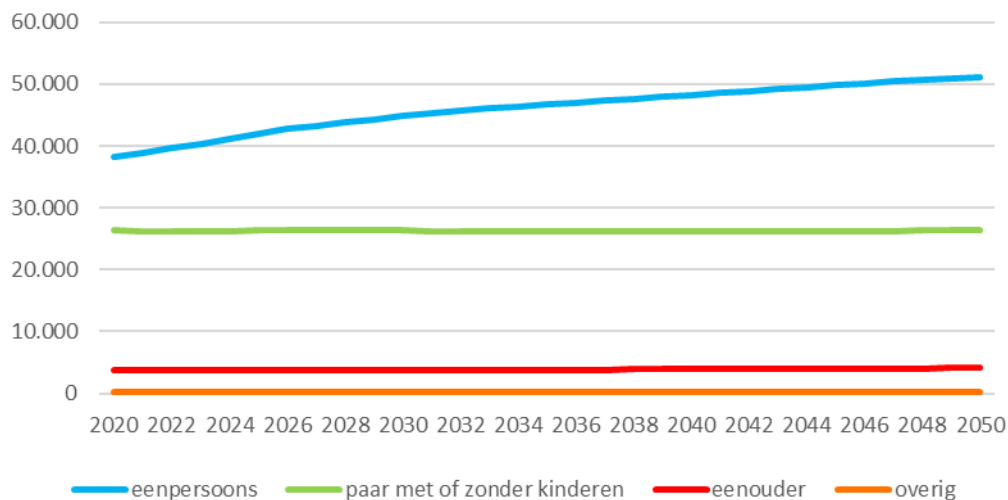
Als we kijken naar de prognose van het aantal huishoudens in Leiden, dan zien we dat het aantal eenpersoonshuishoudens de komende jaren zal toenemen.

Samenstelling huishoudens, 2021

Figuur 4 - Samenstelling huishoudens 2021 - Bron: WSJG, juli 2022

Prognose van de Leidse bevolking naar samenstelling huishoudens (absolute aantallen)

Figuur 5 - Prognose Leidse bevolking naar samenstelling huishoudens - Bron: PEARL

2.2 Onderwijs

2.2.1 Voortijdig schoolverlaters (VSV)

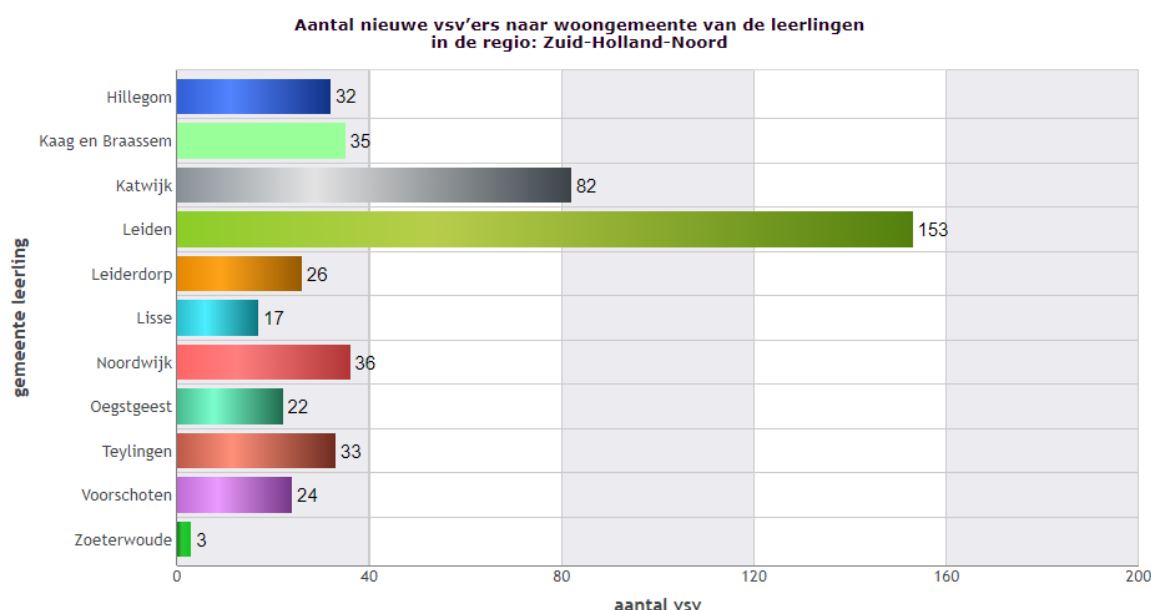
Cijfers over voortijdig schoolverlaten worden door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) geregistreerd in de landelijke VSV portal. (https://cijfers.duo.nl/ibi_apps/bip/portal/vsv_portal). De landelijke definitie bepaalt dat VSV'ers jongeren zijn van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het VSV-percentage staat voor het aantal VSV'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

In aansluiting op de landelijke definitie zijn in de monitor sociaal domein in onderstaande Tabel 1 de VSV cijfers van Leiden opgenomen en vergeleken met steden met vergelijkbare demografie.

cursusjaar	gemeente	onderwijssector								
		MBO			VAVO			VO		
		deelnemers	vsv'ers	vsv%	deelnemers	vsv'ers	vsv%	deelnemers	vsv'ers	vsv%
2018/2019	Delft	1.488	89	5,98%	44	5	11,36%	3.983	22	0,55%
2018/2019	Haarlem	2.481	214	8,63%	91	11	12,09%	8.347	41	0,49%
2018/2019	Leiden	1.728	149	8,62%	43	5	11,63%	5.387	30	0,56%
2018/2019	Maastricht	1.591	107	6,73%	67	15	22,39%	4.032	52	1,29%
2018/2019	Nijmegen	2.739	199	7,27%	70	7	10,00%	7.906	44	0,56%
Totaal 2018/2019 (Landelijk)		402.731	21.732	5,40%	7.594	781	10,28%	930.545	4.552	0,49%
2019/2020	Delft	1.459	82	5,62%	31	-	3,23%	3.881	23	0,59%
2019/2020	Haarlem	2.421	164	6,77%	102	10	9,80%	8.408	38	0,45%
2019/2020	Leiden	1.714	114	6,65%	48	6	12,50%	5.295	24	0,45%
2019/2020	Maastricht	1.563	106	6,78%	77	16	20,78%	3.847	41	1,07%
2019/2020	Nijmegen	2.868	182	6,35%	76	8	10,53%	7.758	33	0,43%
Totaal 2019/2020 (Landelijk)		403.150	18.539	4,60%	7.491	670	8,94%	912.079	3.557	0,39%
2020/2021	Delft	1.468	87	5,93%	34	7	20,59%	3.791	31	0,82%
2020/2021	Haarlem	2.424	183	7,55%	86	8	9,30%	8.404	37	0,44%
2020/2021	Leiden	1.736	126	7,26%	40	3	7,50%	5.178	24	0,46%
2020/2021	Maastricht	1.522	96	6,31%	56	6	10,71%	3.639	32	0,88%
2020/2021	Nijmegen	2.937	192	6,54%	48	8	16,67%	7.698	27	0,35%
Totaal 2020/2021 (Landelijk)		406.659	20.097	4,94%	5.557	568	10,22%	891.676	3.720	0,42%

Tabel 1 - VSV cijfers Leiden vergeleken met andere gemeenten

Leiden valt onder de RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten) regio Zuid-Holland-Noord. In onderstaande Tabel 2 zijn de regionale VSV cijfers opgenomen.

Tabel 2 – Nieuwe VSV'ers 2020/2021 RMC regio Zuid-Holland Noord

2.2.1.1 Toelichting VSV

Vertrekpunt van het VSV beleid is om jongeren zoveel mogelijk tot onderwijs en het behalen van een startkwalificatie (diploma havo, vwo, mbo niveau 2) te stimuleren. Het verwerven van een startkwalificatie vergroot de kansen van jongeren op het verwerven van een duurzame plek op de arbeidsmarkt. Binnen het beleidsveld - zowel lokaal als regionaal - wordt er steeds meer voor verbinding gezorgd met de arbeidstoeleiding van jongeren. Daarnaast zetten we zoveel mogelijk in op preventie om uitval van jongeren te voorkomen. Er zijn twee manieren waarop de gemeente probeert VSV te voorkomen, in regionaal opzicht en aanvullend ook op lokaal niveau.

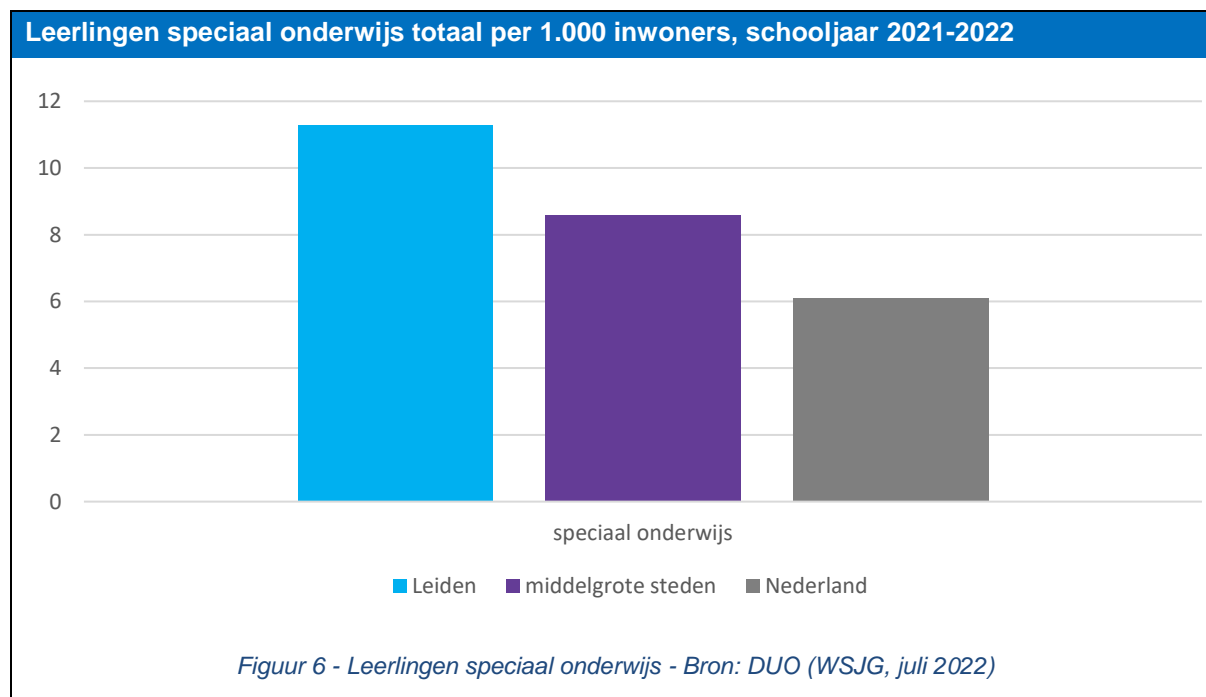
Zowel landelijk als regionaal is het vsv-percentage licht gestegen, maar in de RMC-regio van Leiden minder dan landelijk. Het percentage vsv'ers van 1,51% ligt in onze RMC-regio net onder het landelijke gemiddelde van 1,87%. Het VO laat in onze RMC regio een stijging zien van het aantal voortijdig schoolverlaters. Op het mbo zien we met uitzondering van niveau 4 een daling. Na een jaar is in onze RMC regio een groot gedeelte van de vsv-ers aan het werk of teruggekeerd naar onderwijs. De belangrijkste redenen van uitval zijn: medische/psychische/persoonlijke problemen, verkeerde opleidingskeuze en willen werken. Ook is het mogelijk dat de crisismaatregelen uit schooljaar 2019-2020 doorwerken in 2020-2021.

In grotere gemeenten is te zien dat de vsv-cijfers gemiddeld hoger liggen dan in omringende kleinere gemeenten vanwege 'grote-steden problematiek'. Als Leiden naast enigszins vergelijkbare gemeenten wordt gelegd, dan zien we dat dit Leidse vsv-percentage iets lager is dan van de gemeente Delft. De gemeenten Nijmegen heeft een lager percentage dan Leiden, maar een gemeente als Maastricht zit met 2,57% ruim boven Leiden. Ook de G4 gemeenten Den Haag, Amsterdam en Rotterdam scoren hoger, zo zit laatstgenoemde op een vsv-percentage van 2,7%.

2.2.2 Leerlingen in speciaal onderwijs

Het aantal Leidse leerlingen op speciale scholen is de afgelopen jaren toegenomen, met een kleine dip in het schooljaar 2020-2021. Het aantal Leidse leerlingen op het speciaal basisonderwijs is de afgelopen 2 schooljaren licht gedaald. Dit komt overeen met de voorspelde daling van de basisgeneratie in Leiden (zie Bijlage 3). Verwacht wordt dat het aantal leerlingen basisonderwijs op langere termijn juist zal stijgen.

Het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs per 1.000 leerlingen in de leeftijd van 4-12 jaar is in in het schooljaar 2021 -2022 hoger dan het gemiddelde voor de middelgrote steden en ook hoger dan landelijk het geval is.

Leerlingen op speciaal onderwijs – Leiden						
	Aantal					
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
speciaal basisonderwijs	144	152	142	141	135	129
speciale scholen	378	389	425	449	439	469

Tabel 3 - Leerlingen speciaal onderwijs - Bron: CBS (WSJG, juni 2022)

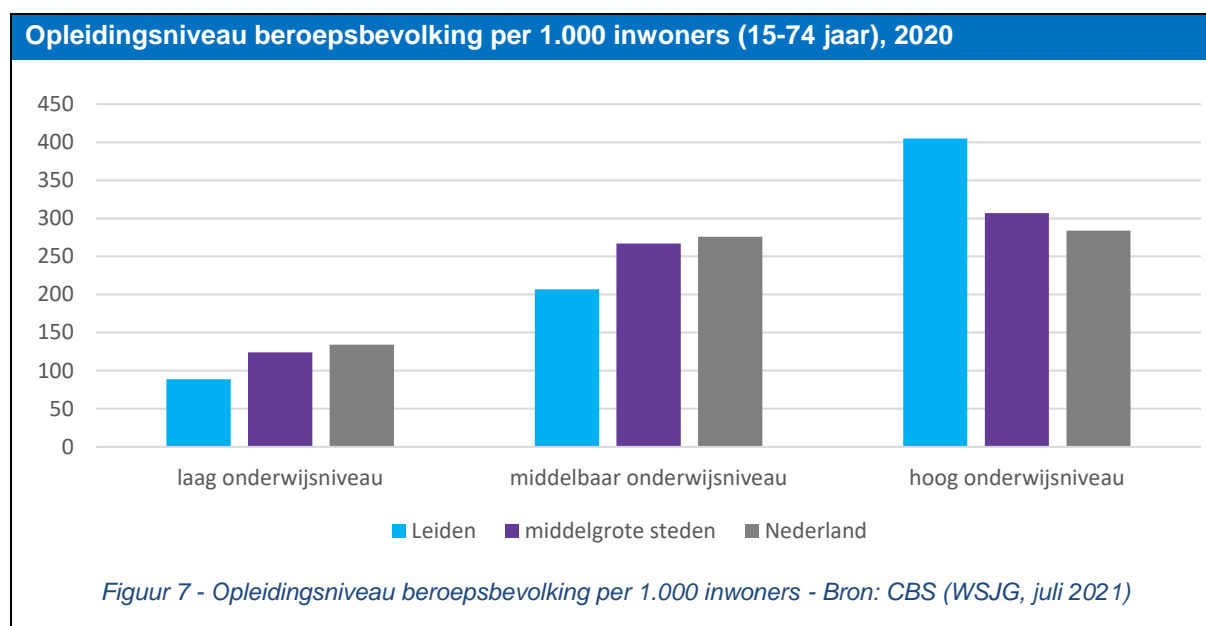
2.2.2.1 Toelichting speciaal onderwijs

De groei van het aantal leerlingen binnen het speciaal onderwijs kan deels verklaard worden doordat reguliere scholen specifieke onderwijsbehoeften op dit moment niet aankunnen en niet kunnen bieden. Zo komt het vaak voor dat ambulante uren wegvallen door het lerarentekort en de druk op het onderwijs. Dit kan resulteren in het vaker (door)verwijzen naar het speciaal onderwijs. Ook hierin is Leiden geen uitzondering.

2.3 Beroepsbevolking

2.3.1 Opleidingsniveau beroepsbevolking

Voor het jaar 2021 zijn geen cijfers beschikbaar. In de monitor sociaal domein 2022 zijn de gegevens over opleidingsniveau opgenomen over het laatste beschikbaar jaar. In Figuur 7 is de beroepsbevolking in Leiden, vergeleken met het gemiddelde van de middelgrote steden. Leiden scoort duidelijk hoger dan het niveau in middelgrote steden en het landelijk gemiddelde. De verwachting is dat het beeld over 2021 vergelijkbaar is.

Opleidingsniveau beroepsbevolking – Leiden				
	Aantal (per 1.000 15-74 jaar)			
	2017	2018	2019	2020
laag onderwijsniveau	110	90	89	89
middelbaar onderwijsniveau	221	229	218	207
hoog onderwijsniveau	381	389	416	405

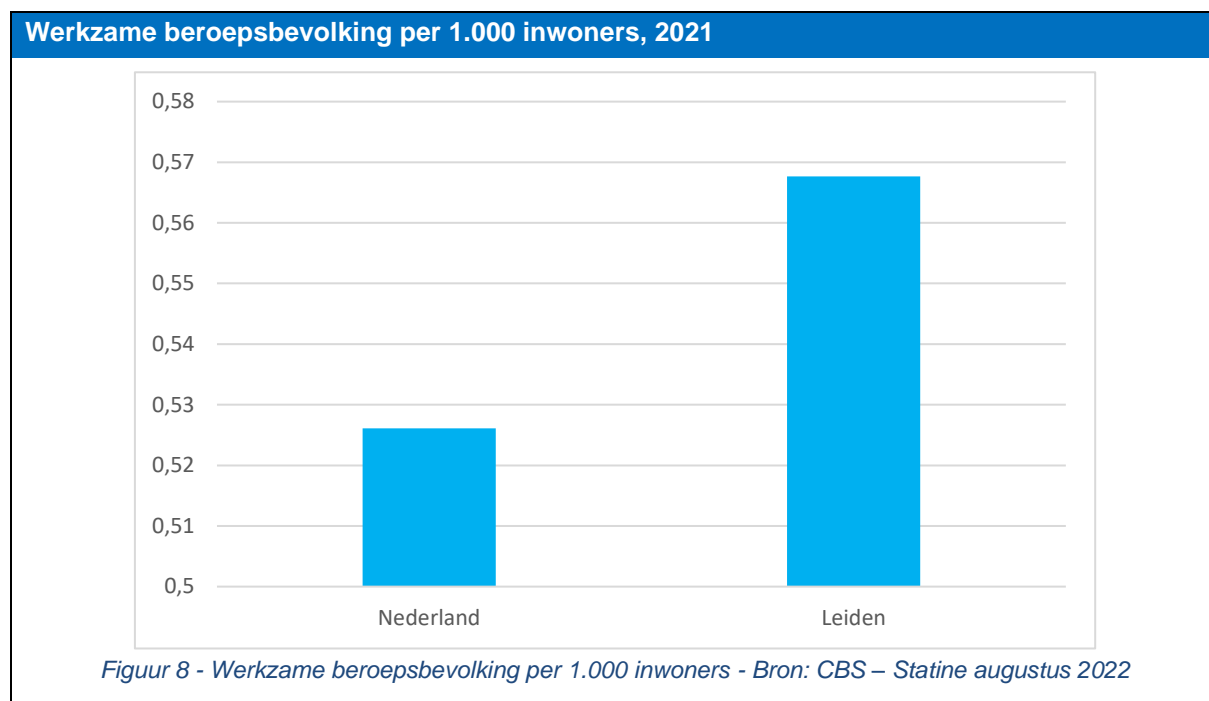
Tabel 4 - Opleidingsniveau beroepsbevolking - Bron: CBS (WSJG, juli 2021)

2.3.1.1 Toelichting opleidingsniveau beroepsbevolking

De reden dat de beroepsbevolking in Leiden hoger is opgeleid (Figuur 7), is vanwege de aanwezigheid van sectoren waar relatief veel theoretisch geschoolde medewerkers werken. Hierbij kan gedacht worden aan het Leiden Bio Science Park en de aanwezigheid van hoogwaardige zorg- en kennisinstellingen. Studenten zitten niet in de hoogopgeleide beroepsbevolking.

2.3.2 Werkzame beroepsbevolking

In de periode 2018 t/m 2021 is een daling van de werkloosheid onder de beroepsbevolking te zien. Het aandeel van de Leidse beroepsbevolking dat werkt is door de jaren heen licht toegenomen. De werkzame beroepsbevolking is verhoudingsgewijs groter dan het landelijk gemiddelde.

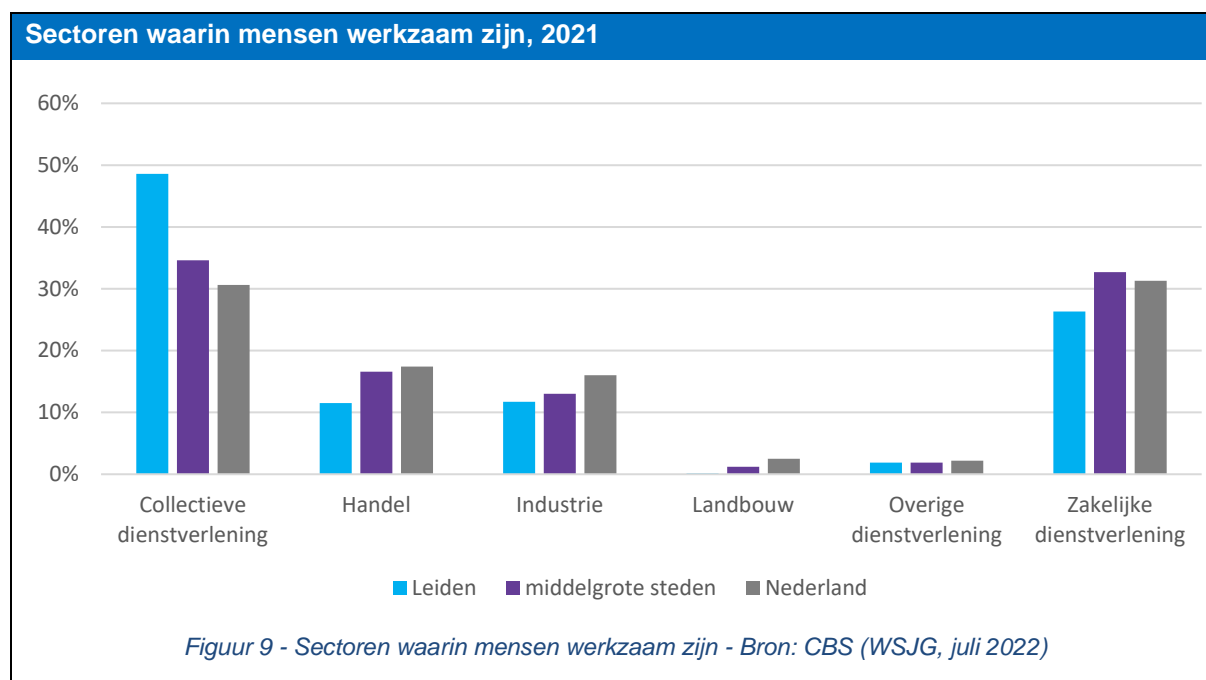
	2019		2020		2021	
	Werkzame beroepsbevolking	Werkloosheid	Werkzame beroepsbevolking	Werkloosheid	Werkzame beroepsbevolking	Werkloosheid
	x 1 000	%	x 1 000	%	x 1 000	%
Leiden	71	5,1	69	5,5	71	4,6

Tabel 5 - Werkzame beroepsbevolking - Bron: CBS – Statline augustus 2022)

2.3.3 Sectoren waarin mensen werkzaam zijn

Bijna de helft van de werkende Leidenaren, werkt in de Collectieve Dienstverlening (o.a. openbaar bestuur, defensie, onderwijs, zorg, openbare orde en sociale zekerheid). De op één na grootste sector is de Zakelijke Dienstverlening. In de Landbouw en de Overige Dienstverlening werken relatief weinig Leidenaren. Dit beeld is door de jaren heen ongeveer hetzelfde gebleven.

Werkende Leidenaren werken opvallend vaker in de Collectieve Dienstverlening dan gemiddeld in middelgrote steden en landelijk.

Werkzame beroepsbevolking – Leiden					
	%				
	2017	2018	2019	2020	2021
Collectieve dienstverlening	45,8%	46,5%	47,5%	47,8%	48,6%
Handel	11,4%	11,7%	11,7%	11,5%	11,5%
Industrie	11,9%	12,1%	11,7%	11,7%	11,7%
Landbouw	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Overige dienstverlening	1,7%	1,8%	1,8%	1,9%	1,9%
Zakelijke dienstverlening	29,1%	27,9%	27,2%	27,0%	26,3%

Tabel 6 - Werkzame beroepsbevolking - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

2.3.3.1 Toelichting werkzame beroepsbevolking

Het hogere opleidingsniveau van de beroepsbevolking in Leiden heeft te maken met de aanwezigheid van onderwijsinstellingen (o.a. Hogeschool Leiden en Universiteit: HSL en UL). Ook is in Leiden veel werkgelegenheid voor hoogopgeleiden (onder andere op het Leiden BioSciencePark, LUMC + Alrijne).

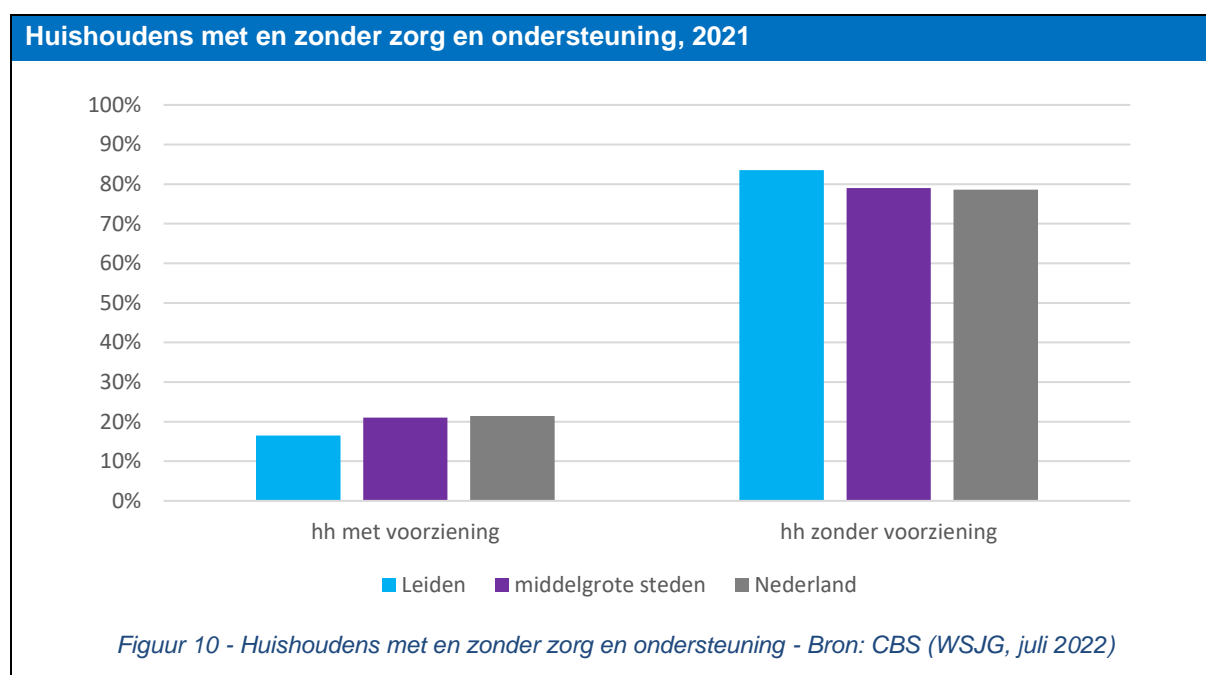
3 Gebruik van zorg en ondersteuning in Leiden

In dit hoofdstuk zijn de indicatoren opgenomen met betrekking tot het gebruik van zorg en ondersteuning. Onder zorg en ondersteuning worden de individuele voorzieningen verstaan op grond van de Wmo, de Jeugdwet en/of de Participatiewet.

3.1 Huishoudens met voorzieningen (VNG indicatoren)

3.1.1 Huishoudens met en zonder zorg en ondersteuning

Van alle Leidse huishoudens in 2021 krijgt 16,5% zorg en ondersteuning. Dit percentage is gedaald ten opzichte van 2020 en ligt nu weer op een vergelijkbaar niveau met 2019 en eerdere jaren. Vergeleken met het gemiddelde voor middelgrote steden (21,0%) en Nederland (21,4%) is het aandeel huishoudens met zorg en ondersteuning in Leiden kleiner (16,5%).

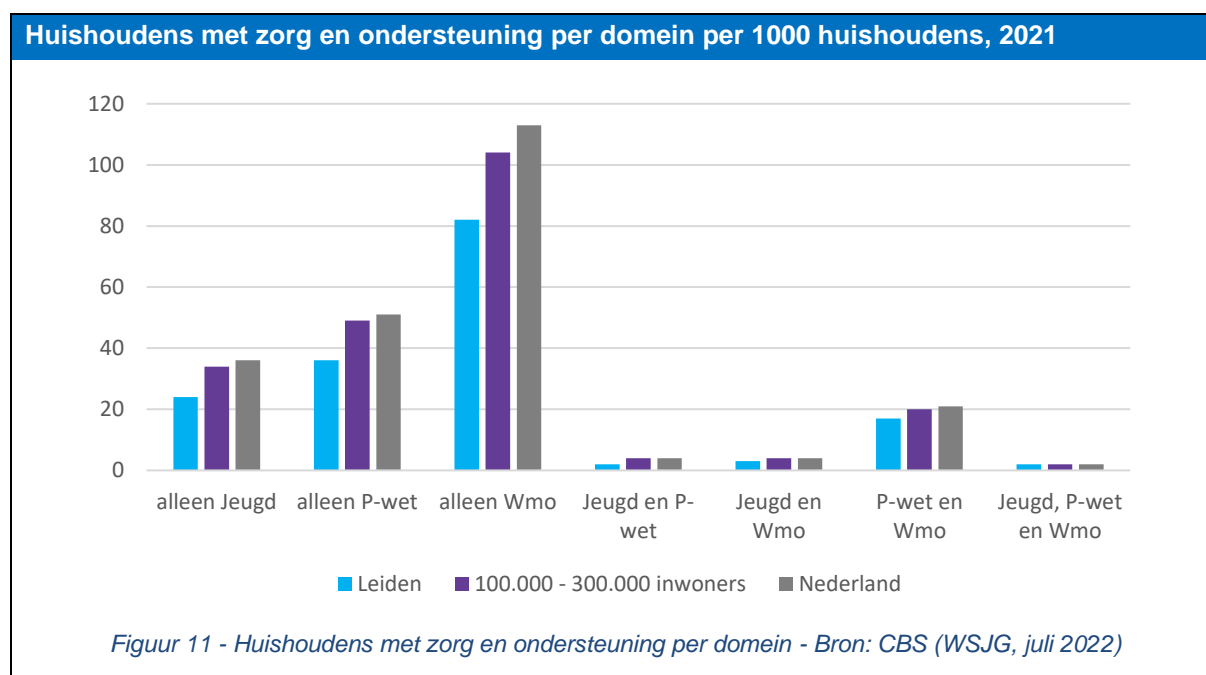
Huishoudens met en zonder zorg en ondersteuning - Leiden					
	%				
	2017	2018	2019	2020	2021
Huishoudens met een voorziening	16,5%	16,7%	16,8%	19,2%	16,5%
Huishoudens zonder voorziening	83,5%	83,3%	83,2%	80,8%	83,5%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 7 - Huishoudens met en zonder zorg en ondersteuning - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

3.1.2 Huishoudens met zorg en ondersteuning per domein

Het totaal aantal Leidse huishoudens met zorg en ondersteuning is in 2021, net als in andere middelgrote steden en Nederland, fors afgenomen. Van alle Leidse huishoudens in 2021 met zorg en ondersteuning, heeft bijna de helft (49,6%) alleen een Wmo-voorziening (zie Figuur 11). Dit aandeel is fors toegenomen ten opzichte van het jaar ervoor, maar weer vergelijkbaar met 2019. Toen maakte ook al bijna de helft van de huishoudens (48%) hier gebruik van. In absolute aantallen zien we hier ook een forse stijging ten opzichte van 2020 en een lichte stijging vergeleken met 2019. Het aantal en aandeel huishoudens dat alleen ondersteuning vanuit de Participatiewet heeft, is in 2021 fors afgenomen: van 4.555 huishoudens (32,5%) in 2020 naar 2.605 huishoudens (21,6%) in 2021. Afgezien van de piek in 2020 lijkt de dalende trend die hieraan vooraf ging voort te zetten. Het aantal en aandeel huishoudens met alleen zorg vanuit de Jeugdzorg is het afgelopen jaar gestegen ten opzichte van 2020; van ruim 12% in 2020 naar 14,4% in 2021. Dit percentage ligt in 2021 wel net iets lager dan 2019. Ook bij Jeugdzorg lijkt daarom de licht dalende trend van vóór 2020 door te zetten. 10% van de huishoudens heeft zowel een voorziening vanuit de Participatiewet als vanuit de Wmo.

Om deze gegevens van Leiden in perspectief te plaatsen, kijken we naar het aantal huishoudens met zorg en ondersteuning per 1000 huishoudens. We zien dat voor Leiden alle aantallen onder die van het gemiddelde van middelgrote steden en van Nederland liggen of hier vergelijkbaar mee zijn (zie Figuur 11).

Huishoudens met zorg en ondersteuning per domein - Leiden									
	Aantal					%			
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
alleen Jeugd	1.820	1.810	1.680	1.740		15,9%	14,7%	12,0%	14,4%
alleen P-wet	3.005	2.845	4.555	2.605		26,2%	23,2%	32,5%	21,6%
alleen Wmo	5.000	5.900	5.865	5.970		43,6%	48,0%	41,9%	49,6%
Jeugd en P-wet	255	245	305	180		2,2%	2,0%	2,2%	1,5%
Jeugd en Wmo	205	205	205	230		1,8%	1,7%	1,5%	1,9%
P-wet en Wmo	1.070	1.170	1.260	1.205		9,3%	9,5%	9,0%	10,0%
Jeugd, P-wet en Wmo	120	105	125	115		1,0%	0,9%	0,9%	1,0%
totaal	11.475	12.280	13.995	12.045		100%	100,0%	100,0%	100,0%

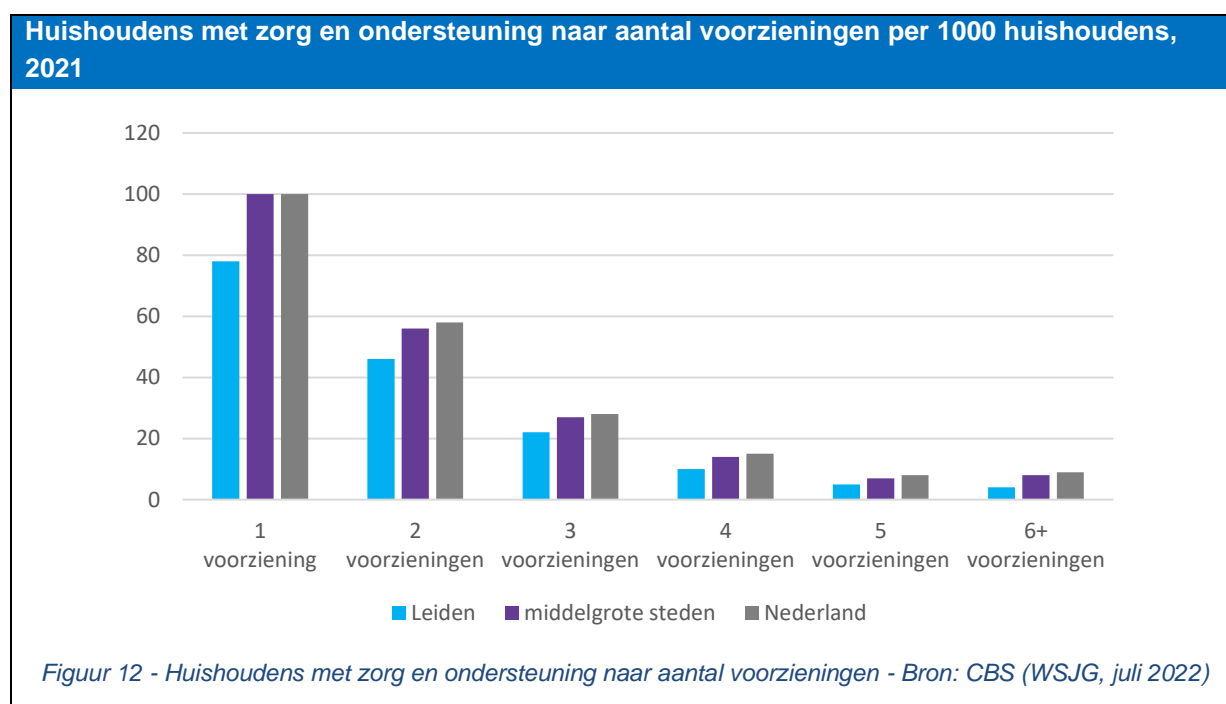
Tabel 8 - Huishoudens met zorg en ondersteuning per domein - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

3.1.3 Huishoudens met zorg en ondersteuning naar aantal voorzieningen

Ruim 47% van de Leidse huishoudens met zorg en ondersteuning in 2021 heeft 1 voorziening en ruim 28% heeft 2 voorzieningen (zie tabel). Afgelopen jaar is het aantal huishoudens met een voorziening in alle categorieën (1-6+ voorzieningen) afgenomen. Het aantal huishoudens met 1 voorziening is het afgelopen jaar bijvoorbeeld afgenomen van 6.215 in 2020 naar 5.705 in 2021.

Doordat het totaal aantal huishoudens met een voorziening dit jaar is afgenomen is het *aandeel* per categorie (1-6+ voorzieningen) niet altijd afgenomen. Het *aandeel* huishoudens met 1 voorziening is bijvoorbeeld het afgelopen jaar (verder) toegenomen: van 44,4% in 2020 naar 47,4% in 2021.

Vergeleken met middelgrote steden en Nederland zien we dat het aantal huishoudens met zorg en ondersteuning per 1.000 huishoudens in Leiden lager ligt, ongeacht het aantal voorzieningen per huishouden (zie grafiek).

Huishoudens met zorg en ondersteuning naar aantal voorzieningen - Leiden							
	Aantal				%		
	2019	2020	2021		2019	2020	2021
1 voorziening	5.240	6.215	5.705		42,7%	44,4%	47,4%
2 voorzieningen	3.365	4.400	3.390		27,4%	31,4%	28,1%
3 voorzieningen	1.615	1.650	1.580		13,2%	11,8%	13,1%
4 voorzieningen	900	890	725		7,3%	6,4%	6,0%
5 voorzieningen	440	375	350		3,6%	2,7%	2,9%
6+ voorzieningen	705	465	295		5,7%	3,3%	2,4%
totaal	12.265	13.995	12.045		100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 9 - Huishoudens met zorg en ondersteuning naar aantal voorzieningen - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

3.1.4 Toelichting

In 2021 zien we een afname van huishoudens met zorg en ondersteuning. Het aantal huishoudens ziet op vergelijkbaar niveau als in 2019. In 2020 was een éénmalige toename bij huishoudens die een

voorziening hebben in het kader van de Participatiewet te zien (Tabel 8). De cijfers zijn toegenomen vanwege de opname van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo). De Tozo valt onder bijzondere bijstand en daardoor onder de participatiewet.

3.2 Jeugdzorg

Het gebruik van de jeugdzorg voorzieningen valt binnen het beleidsprogramma Jeugd en Onderwijs. De missie van dit programma luidt:

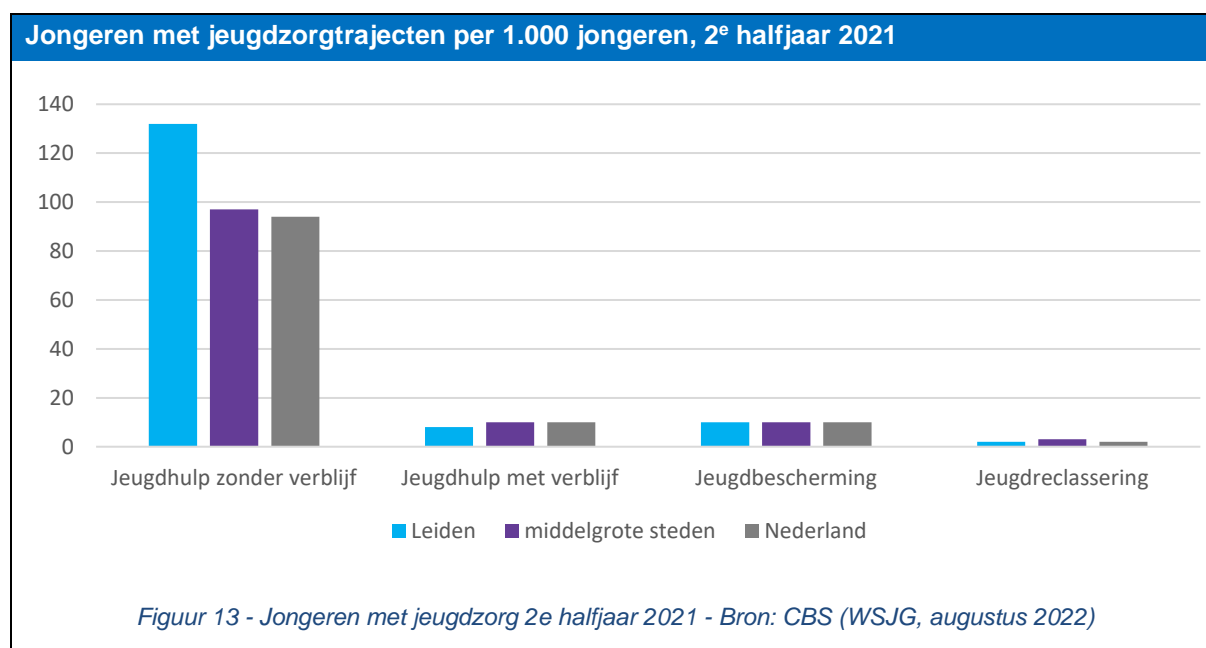
"In Leiden krijgen kinderen en jongeren de kans gezond en veilig op te groeien in een stimulerende omgeving, zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen en volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen."

3.2.1 VNG indicatoren

Over de Jeugdzorg zijn vier indicatoren opgenomen op de site van Waarstaatjegemeente: aantal jongeren met jeugdzorg (paragraaf 3.2.1.1), jongeren met beëindigde jeugdzorg (paragraaf 3.2.1.2), herhaald beroep jeugdzorg (paragraaf 3.2.1.3) en kosten jeugdzorg (paragraaf 3.2.1.4).

3.2.1.1 Aantal jongeren met jeugdzorg

In vergelijking met andere middelgrote steden en Nederland heeft Leiden in verhouding meer jongeren met jeugdzorg zonder verblijf. Het aandeel jongeren met jeugdzorg met verblijf per 1.000 jongeren is in Leiden iets lager ten opzichte van andere middelgrote steden en Nederland. Het aandeel jongeren in de jeugdbescherming en jeugdreclassering is vergelijkbaar met het aandeel in andere middelgrote steden en Nederland.

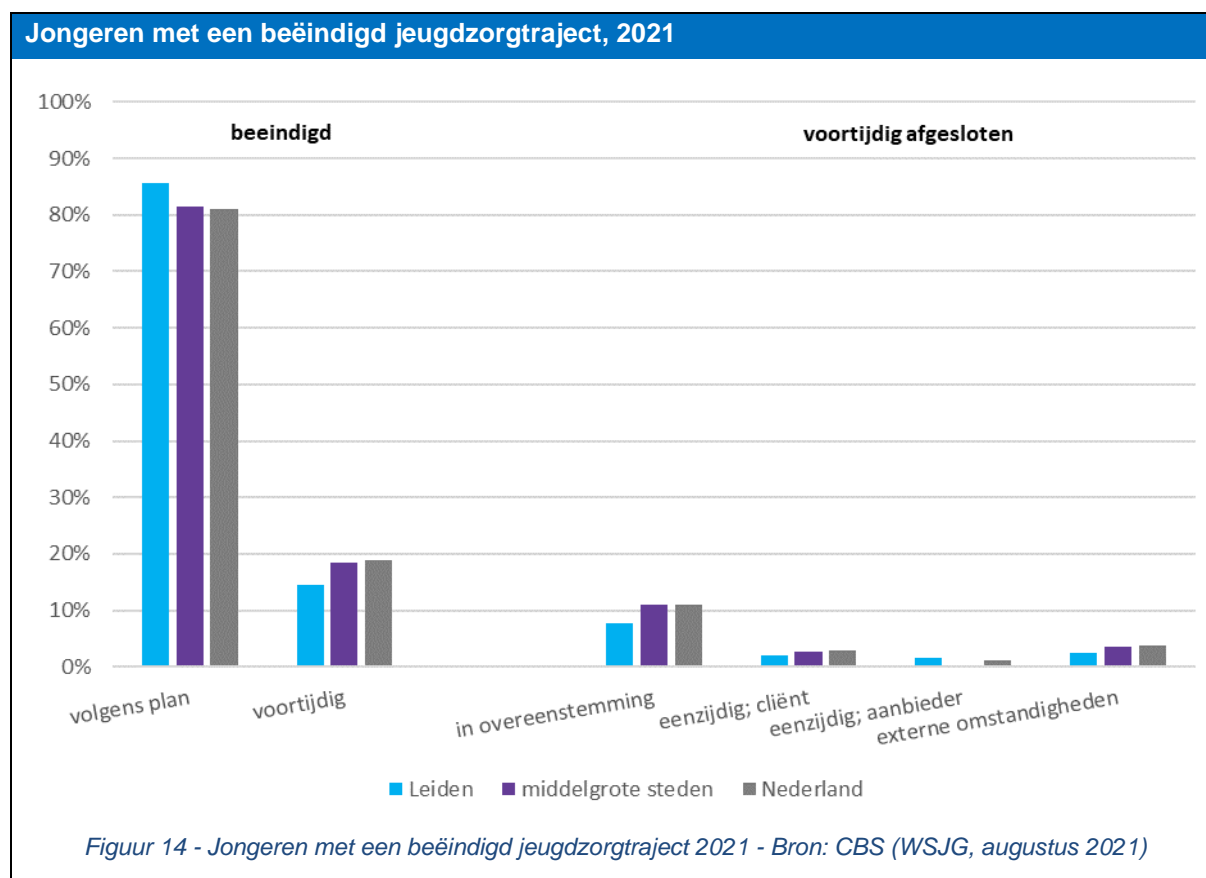

3.2.1.2 Jongeren met beëindigde jeugdzorg naar reden beëindiging

Van alle jeugdzorgtrajecten die worden beëindigd, wordt in 2021 het merendeel (ruim 85%) afgesloten volgens plan (zie tabel). In verband met een trendbreuk is deze data niet vergelijkbaar met data uit eerdere jaren. Bij bijna 15% worden de jeugdzorgtrajecten voortijdig afgesloten. Dit gebeurt meestal in overeenstemming tussen cliënt en aanbieder.

In Leiden worden relatief iets meer jeugdzorgtrajecten beëindigd volgens plan, vergeleken met middelgrote steden en Nederland.

In verband met een trendbreuk zijn in Tabel 10 alleen cijfers van beëindigde jeugdzorgtrajecten over 2021 opgenomen. Er zijn recent twee veranderingen doorgevoerd in de verzameling en verwerking van de data over jeugdzorg, die leiden tot de trendbreuk. De grootste verandering betreft een forse toename in 2021 van de berichtgeverspopulatie van jeugdhulpaanbieders. Hierdoor zijn de uitkomsten over jeugdhulp over de jaren 2021 en later niet goed te vergelijken met de uitkomsten over de jaren 2015 t/m 2020. Daarnaast is er een kleine verandering doorgevoerd in de berekenwijze van de definitieve cijfers over jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dit leidt tot een zeer beperkte trendbreuk tussen de jaren tot en met 2019 en de jaren vanaf 2020.

Jongeren met een beëindigd jeugdzorgtraject						
	eerste halfjaar 2021			tweede halfjaar 2021		
	Leiden		100.000 - 300.000	Leiden		100.000 - 300.000
	Aantal	%	Aantal	Aantal	%	Aantal
beëindigd volgens plan	730	66,97%	21.505	1.010	85,60%	24.345
voortijdig afgesloten totaal	180	16,51%	4960	170	14,40%	5530
Voortijdig, waarvan:						
- in overeenstemming	90	8,26%	2975	90	7,60%	3300
- eenzijdig door de cliënt	30	2,75%	840	25	2,10%	815
- eenzijdig door aanbieder	25	2,29%	onbekend	20	1,70%	onbekend
- externe omstandigheden	35	3,21%	onbekend	30	2,50%	1095
Totaal beëindigd	1090	100,00%		1.180	100%	

Tabel 10 - Jongeren met een beëindigd jeugdzorgtraject - Bron: CBS (WSJG, augustus 2022)

3.2.1.3 Herhaald beroep Jeugdzorg

Cijfers over herhaald beroep op de Jeugdzorg zijn er alleen op het niveau van de jeugdzorgregio¹. Herhaald beroep betekent dat de desbetreffende jongere in de vijf jaar voorafgaand aan de verslagperiode dezelfde maatregel al eens eerder heeft ontvangen.

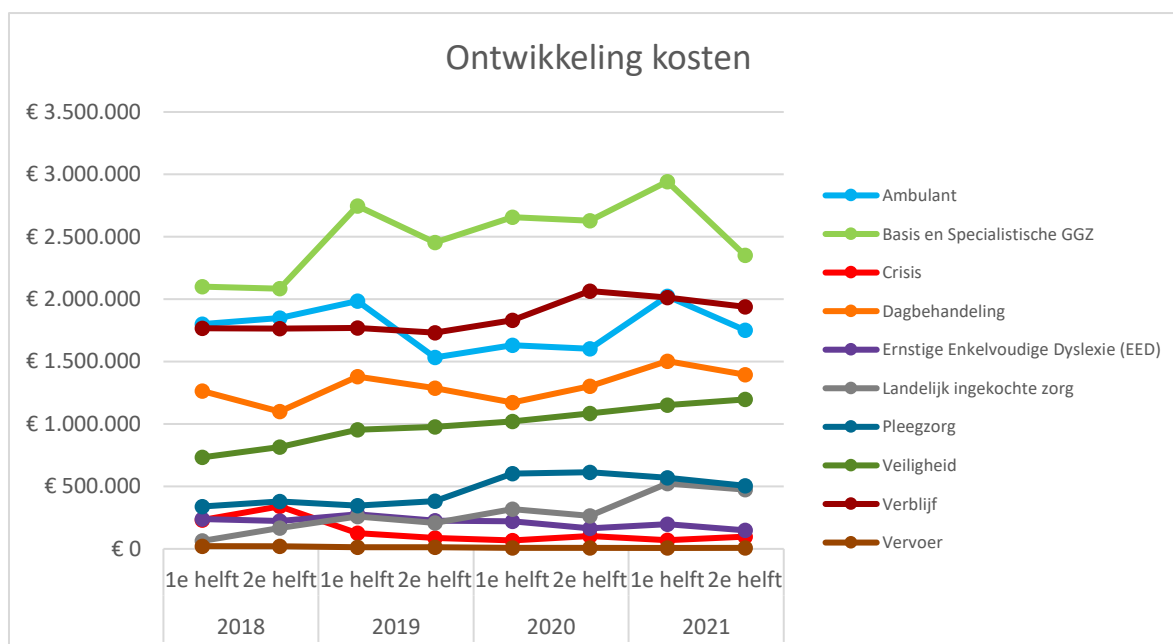
Herhaald beroep op de Jeugdzorg – Holland Rijnland						
	Aantal					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Jeugdbeschermingstrajecten	25	15	35	20	40	15
Jeugdreclassering	10	20	10	10	15	10
Jeugdhulp met verblijf	45	60	30	-	-	-

Tabel 11 - Herhaald beroep op de jeugdzorg Holland Rijnland - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

¹ Jeugdzorgregio Holland Rijnland, deelnemende gemeenten: Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Rijnwoude, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude

3.2.1.4 Kosten Jeugdzorg

De kosten voor de Jeugdzorg zijn flink gestegen in 2018. Daarna zijn de kosten vrijwel gelijk gebleven.

Figuur 15 – Ontwikkeling gefactureerde kosten per zorgvorm - Bron: Holland Rijnland (augustus 2022)

ontwikkeling gefactureerde kosten per zorgvorm (in €)								
	2018		2019		2020		2021	
	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft
Ambulant								
Ambulant - Begeleiding	796.814	900.034	1.028.627	693.871	801.592	783.611	923.289	760.370
Ambulant - Expertteam	9.900	9.642	51.728	74.197	37.788	88.201	243.628	259.498
Ambulant - J&O	791.092	750.404	731.707	630.201	676.621	639.704	733.744	630.157
Ambulant - VG	203.836	189.513	172.409	135.587	116.234	91.849	122.717	100.897
Basis en Specialistische GGZ								
Basis GGZ	234.302	248.232	302.692	241.128	296.395	266.889	329.236	208.651
GGZ - Expertteam	11.285	17.049	20.716	7.244	15.327	9.474	29.503	62.780
Specialistische GGZ	1.856.293	1.819.227	2.423.936	2.207.502	2.345.166	2.354.064	2.583.726	2.081.513
Crisis								
Crisis - Excl. Expertteam	231.134	340.690	125.479	84.029	64.830	102.998	69.762	68.025
Crisis - Expertteam			4.798	2.918	234		29.954	
Dagbehandeling								
Dagbehandeling - Begeleiding	161.927	144.039	244.489	220.294	298.291	304.882	331.755	265.332
Dagbehandeling - GGZ	50.942	63.905	68.340	64.474	53.055	53.518	86.583	94.117
Dagbehandeling - J&O	621.979	509.518	607.060	561.388	478.323	442.825	535.711	484.962
Dagbehandeling - VG	417.940	370.472	408.549	413.693	318.301	458.069	522.767	532.980
Dagbehandeling - Expertteam	11.550	12.329	52.624	28.672	24.012	43.473	27.429	18.506
Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED)								
EED - Excl. Expertteam	237.936	223.234	276.741	224.876	220.337	165.088	196.675	148.717
Landelijk ingekochte zorg								
Landelijk ingekochte zorg: ambulant	41.109	49.022	80.801	64.296	148.890	151.047	292.359	236.509
Landelijk ingekochte zorg: verblijf	18.389	115.008	179.303	143.647	169.068	113.623	231.280	239.237
Landelijk ingekochte zorg - Expertteam	4.044	3.480						
Pleegzorg								
Pleegzorg - J&O	333.682	375.125	339.458	374.385	595.106	592.186	559.607	496.407
Pleegzorg - Expertteam	5.870	5.967	6.809	8.523	8.592	21.986	10.268	9.521
Veiligheid								
Veiligheid - Jeugdreclassering	118.595	113.616	116.747	105.423	127.259	132.207	129.558	135.932
Veiligheid - Maatregel Jeugdbescherming	516.739	597.772	710.050	761.405	801.206	885.369	939.467	979.677
Veiligheid - Preventieve Jeugdbescherming	97.860	105.406	128.086	109.837	92.007	68.220	82.255	81.519
Verblijf								
Verblijf - Expertteam	21.409	35.914	119.530	207.503	239.424	303.559	437.315	420.932
Verblijf - GGZ	113.968	212.613	247.475	248.784	155.272	212.576	240.556	232.287
Verblijf - J&O	1.212.439	1.137.546	1.129.980	997.768	968.096	962.545	925.277	1.009.396
Verblijf - VG	415.684	377.291	270.192	275.315	468.800	587.198	410.874	274.919
Verblijf - Begeleiding	3.406	1.166	2.311	2.941				1.560
Vervoer								
Vervoer - VG	22.022	21.165	12.973	12.602	8.791	8.771	7.176	7.693
Eindtotaal	8.562.146	8.749.376	9.858.814	8.904.382	9.531.703	9.844.168	11.002.517	9.872.048

Tabel 12 -Gefactureerde kosten per zorgvorm - Bron: Holland Rijnland (augustus 2022)

3.2.2 Extra indicatoren Jeugd

In het inrichtingsvoorstel (RV 19.0081) is onder besluitpunt 2 vastgesteld de indicatorenlijst van de VNG uit te breiden met een aantal indicatoren. Voor de Jeugdwet te weten met: Type jeugdzorg (3.2.2.1), in- en uitstroom jeugdzorg (3.2.2.2) en verwijzing naar zwaardere jeugdzorg (3.2.2.3).

3.2.2.1 Type jeugdzorg in Leiden

Onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal unieke cliënten per productcategorie (typen) jeugdzorg. Het totaal aantal cliënten is in de jaren 2018 t/m 2021 op hetzelfde niveau gebleven.

Type Jeugdzorg				
	aantal			
	2018	2019	2020	2021
Ambulant	1983	2131	2000	1929
Crisis	80	103	65	67
Dagbehandeling	199	186	196	187
EED	234	217	192	169
Jeugdbescherming	243	283	278	286
Jeugdreclassering	53	55	44	53
LTA	36	50	87	111
Pleegzorg	88	98	118	110
Verblijf	109	96	92	103
Vervoer	22	19	14	10
Eindtotaal	2387	2527	2418	2347

Tabel 13 - Unieke cliënten typen jeugdzorg – Bron Holland Rijnland, augustus 2022

Een aantal cliënten maakt gebruik van meerdere typen jeugdzorg. Onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal typen jeugdzorg per cliënt.

Aantal typen jeugdzorg per cliënt								
	Aantal typen zorg per cliënt				%			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
1 Zorgtype	1903	2018	1940	1892	79,7%	79,9%	80,2%	79,7%
2 Zorgtypen	352	359	334	330	14,7%	14,2%	13,8%	13,9%
3 Zorgtypen	97	110	104	105	4,1%	4,4%	4,3%	4,4%
4 Zorgtypen	27	30	34	38	1,1%	1,2%	1,4%	1,6%
5 Zorgtypen	7	8	6	6	0,3%	0,3%	0,2%	0,3%
6 Zorgtypen	1	2	0	2	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Totaal	2387	2527	2418	2373	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 14 – Aantal typen jeugdzorg per cliënt – Bron Holland Rijnland, augustus 2022

3.2.2.2 In en uitstroom Jeugdzorg

Onderstaande tabel geeft inzicht in de in- en uitstroom van unieke cliënten. De instroom is in de 2021 gedaald. De uitstroom is aanzienlijk gestegen.

instroom en uitstroom jeugdzorg				
	aantal			
	2018	2019	2020	2021
instroom	1978	2040	1994	1884
uitstroom	1059	1263	1498	1613

Tabel 15 - Instroom en uitstroom Jeugdzorg – Bron Holland Rijnland, augustus 2022

3.2.2.3 Verwijzing zwaardere jeugdzorg

In 2020 zijn 86 cliënten verwezen naar zwaardere jeugdzorg (product verblijf). In onderstaande tabel staan de aantallen per verwijzer opgenomen voor de jaren 2018 t/m 2021. De meeste verwijzingen volgen via een gecertificeerde instelling of de gemeente.

Verwijzing naar verblijf				
	Aantal			
	2018	2019	2020	2021
(leeg) geen verwijzer geregistreerd	38	57	3	1
Gecertificeerde instelling	22	34	37	42
Geen verwijzer	6	0	1	2
Gemeentelijke toegang	35	34	39	33
Huisarts	5	1	2	9
Medisch specialist	8	10	10	7
Niet van toepassing	0	0	0	4
Rechter Officier van Justitie functionaris Justitiële jeugdinrichting	1	0	2	0
Eindtotaal	92	96	81	86

Tabel 16 - Verwijzingen zwaardere jeugdzorg – Bron Holland Rijnland, augustus 2022

3.2.3 Toelichting cijfers Jeugdzorg

- Het aantal cliënten met jeugdhulp in Leiden is in 2021 iets gedaald. Ten opzichte van 2020 is het aantal cliënten in 2021 afgenomen met 3%. Jeugdigen die op de wachtlijst staan, worden niet meegenomen in cijfers over het zorggebruik.
- De gefactureerde kosten laten daarentegen een stijgende trend zien sinds 2018. Daarbij zijn de kosten in de tweede helft van 2021 wel minder hard gestegen dan voorheen.
- Landelijk is deze trend ook zichtbaar: in omliggende regio's, maar ook in de rapporten van o.a. AEF en de Commissie van Wijzen wordt geconstateerd dat er sprake is van een daling van het aantal cliënten dat beroep doet op jeugdhulp, maar tegelijkertijd een toename is van de kosten.
- De toename van de kosten in de afgelopen jaren heeft verschillende oorzaken: indexatie; complexere casuïstiek, vooral binnen de GGZ; toename van casussen bij het expertteam en toename inzet niet-gecontracteerd aanbod (overwegend duurdere zorg), o.a. doordat bepaalde zorg niet in de regio beschikbaar is; en effecten veroorzaakt door de coronapandemie.
- In de tweede helft van 2021 zijn de kosten minder hard gestegen. Grotendeels kan dit verklaard worden doordat de offertes hoger waren dan de realisatie, door de werking van het

budgetplafond, het werken met jaarbudgetten, een andere (tijdelijke) financieringsstroom binnen de GGZ en vanwege verschillende Covid-maatregelen (isolatie van cliënten). In het algemeen geldt ook dat in de tweede jaarhelft minder kosten worden gefactureerd dan de eerste. Dit komt doordat het tweede halfjaar een kleinere zorgperiode omvat door vakanties en scholen sturen in de tweede helft van het schooljaar (ofwel de eerste jaarhelft) meer kinderen door.

- Naast de ontwikkelingen rondom verbeteren van de monitoring zijn er veel inhoudelijke ontwikkelingen binnen de segmenten als ook overstijgende projecten zoals normaliseren en wachtlijstenaanpak. Deze sluiten aan op de lijn die uit de Jaarrapportage 2021 Jeugd van de regio Holland Rijnland naar voren komt. Er is daarom geen aanleiding om de inhoudelijke koers die we hebben ingezet te wijzigen. De effecten van deze ontwikkelingen monitoren we de komende periode. Verder zit de informatievoorziening, P&C documenten en monitoring in een transitiefase. Zo is de Begroting 2022 opnieuw ingericht zodat deze aansluit bij het werken met segmenten. Ook rapportages sluiten hier vanaf 2022 op aan. Dit zorgt ervoor dat we beter kunnen sturen op de inhoudelijke ontwikkeling.

Per productcategorie

- Ambulante hulp: De gefactureerde kosten zijn steeds hoger in de eerste helft van een jaar dan in de tweede helft. De afname in het tweede halfjaar wordt naast cliëntenstops en de kortere zorgperiode door vakanties, bij sommige aanbieders veroorzaakt door het inzetten van minder uren per cliënt, vanwege mogelijke budgetoverschrijding.
- Dagbehandeling: In de tweede helft van 2021 is het aantal cliënten in dagbehandeling toegenomen, vooral binnen de sector J&O. Dit kan deels verklaard worden door de nee-tenzij-regeling. De kosten zijn voor bijna alle sectoren binnen dagbehandeling toegenomen sinds de tweede helft van 2020. De impact van de coronacrisis speelt hier deels mee: in 2020 hebben dagbehandelingsgroepen grotendeels stil gelegen en die zijn later – vooral in 2021 – weer opgestart. Wellicht is in de eerste helft van het jaar een inhaalslag gemaakt.
- Verblijf: Het aantal cliënten met verblijf is door de jaren heen redelijk gelijk gebleven. De impact van corona is niet direct terug te zien in de cijfers van verblijf.
- Pleegzorg: Van 2018 - 2020 steeg het aantal cliënten in de pleegzorg. Dit is te verklaren doordat sinds medio 2018 cliënten tot hun 21^e in pleegzorgtrajecten blijven. In 2020 zijn minder kinderen uitgestroomd richting ambulante zorg vanwege de coronamaatregelen. In 2021 is er een lichte daling in het aantal cliënten zichtbaar. Het aantal cliënten is nog wel hoger dan in 2019.
- GGZ: In de tweede helft van 2021 daalt het aantal cliënten aanzienlijk ten opzichte van de eerste helft van 2021. Mogelijk speelt het grote aantal cliëntenstops een rol hierin. Daarnaast was er in 2021 een extra (tijdelijke) financieringsstroom voor de GGZ (de SPUK).
- EED: Het aantal jongeren met EED is iets afgenomen in 2020 en in 2021 op hetzelfde lagere niveau gebleven. Hier kan een verband met de coronacrisis liggen: in coronatijd is waarschijnlijk minder toetsing geweest op EED, omdat de scholen deels dicht waren.
- Crisis: Door de jaren heen is een afname van het aantal cliënten, de gefactureerde kosten en de gemiddelde cliëntprijs van crisis.
- Veiligheid: Sinds 2018 nemen de gefactureerde kosten toe. Bij de maatregel jeugdbescherming en preventieve jeugdbescherming was een lichte daling tussen de eerste en tweede helft van 2021 in gefactureerde kosten, maar nam het aantal kosten per cliënt wel toe. Kosten kunnen stijgen door indexatie of meer complexe casuïstiek waardoor de duur van de zorg en/of de zorgzwaarte toeneemt.
- Niet-gecontracteerde jeugdhulp: Het aantal cliënten en de gefactureerde kosten vanuit het expertteam of met het Landelijk Transitie Arrangement (LTA) neemt over de jaren sterk toe. Verklaringen hiervoor zijn dat de eisen rondom PGB zijn aangescherpt; Er zijn veel wachtlijsten/capaciteitsgebrek bij gecontracteerde partijen waardoor toegangsteams bij

urgente problematiek als oplossing soms een niet gecontracteerd aanbod overwegen als een van de mogelijkheden. Bij echt urgente problematiek waar het gecontracteerd aanbod niet snel genoeg op ingezet kan worden, ziet het expertteam uit ethisch oogpunt genoodzaakt om daarin mee te gaan. Bij LTA zit de toename voornamelijk bij de specialistische GGZ. De toename komt waarschijnlijk door wachtlijsten en uitgestelde zorg.

3.3 Wmo

Het gebruik van de Wmo voorzieningen valt onder het beleidsprogramma Maatschappelijke ondersteuning. De missie van dit programma luidt:

“De gemeente Leiden wil een stad zijn waarin alle mensen, inclusief die met een zorgbehoefte, actief kunnen participeren en zelf de regie in handen hebben bij de wijze waarop hun zorgbehoefte wordt vervuld. Het gemeentelijke beleid is gericht op het activeren van mensen om hen in staat te stellen zelf deel te nemen aan de samenleving. Daarnaast organiseren we een vangnet voor de ondersteuning van zeer kwetsbare burgers die onvoldoende in staat zijn om voor zichzelf te zorgen.”

3.3.1 VNG indicatoren

Over de Wmo zijn vijf indicatoren opgenomen op de site van WaarStaatJeGemeente: aantal inwoners met een Wmo voorziening (paragraaf 3.3.1.1), aantal inwoners Beschermd Wonen (paragraaf 3.3.1.2), aantal inwoners met beëindigde Wmo voorziening (paragraaf 3.3.1.3), aantal inwoners van 75 jaar die zelfstandig of in een zorginstelling wonen (paragraaf 3.3.1.4) en kosten Wmo (paragraaf 3.3.1.5).

3.3.1.1 Aantal inwoners met een Wmo-voorziening

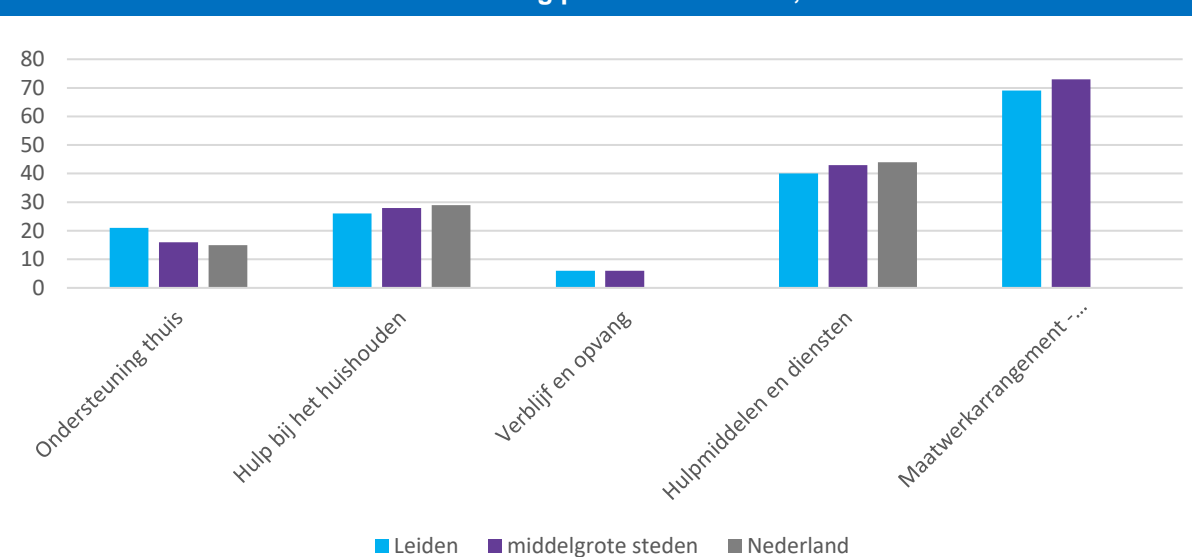
In 2021 hebben 8.585 Leidenaren een Maatwerkvoorziening vanuit de Wmo (zie Tabel 17). Bij bijna 60% van hen gaat het om een hulpmiddel en dienst. 30% van hen heeft ondersteuning thuis en ruim een derde heeft hulp bij het huishouden.

Het aantal inwoners met een Maatwerkarrangement (zie toelichting Bijlage 3 –) is in 2021 iets afgenomen t.o.v. 2020 en ligt nu op een vergelijkbaar niveau als in 2019. Binnen de groep Wmo-gebruikers zien we in 2021 een afname in het gebruik van verblijf en opvang en hulpmiddelen en diensten. Bij hulpmiddelen en diensten is deze daling ook al te zien in 2020 (Tabel 17).

De toename van inwoners met hulp bij het huishouden lijkt gestagneerd. Het aantal inwoners met ondersteuning thuis is de afgelopen jaren toegenomen .

Leiden heeft vergeleken met middelgrote steden en Nederland een kleiner aantal inwoners per 1000 met huishoudelijke hulp en hulpmiddelen en diensten. Het aantal inwoners per 1000 met ondersteuning thuis is dit jaar hoger vergeleken met middelgrote steden en Nederland. Dit komt omdat de aantallen bij middelgrote steden en Nederland zijn gedaald. Vergeleken met middelgrote steden heeft Leiden ongeveer net zoveel inwoners die gebruik maken van verblijf en opvang en minder inwoners die gebruik maken van een maatwerkarrangement. De landelijke cijfers over verblijf en opvang en het totaal aantal inwoners met een maatwerkarrangement zijn op het moment van schrijven (nog) niet bekend voor 2021.

Aantal inwoners met een Wmo-voorziening per 1000 inwoners, 2021

Figuur 16 - Aantal inwoners met een Wmo voorziening - Bron CBS (WSJG, juli 2022)

Inwoners met een Wmo-voorziening – Leiden

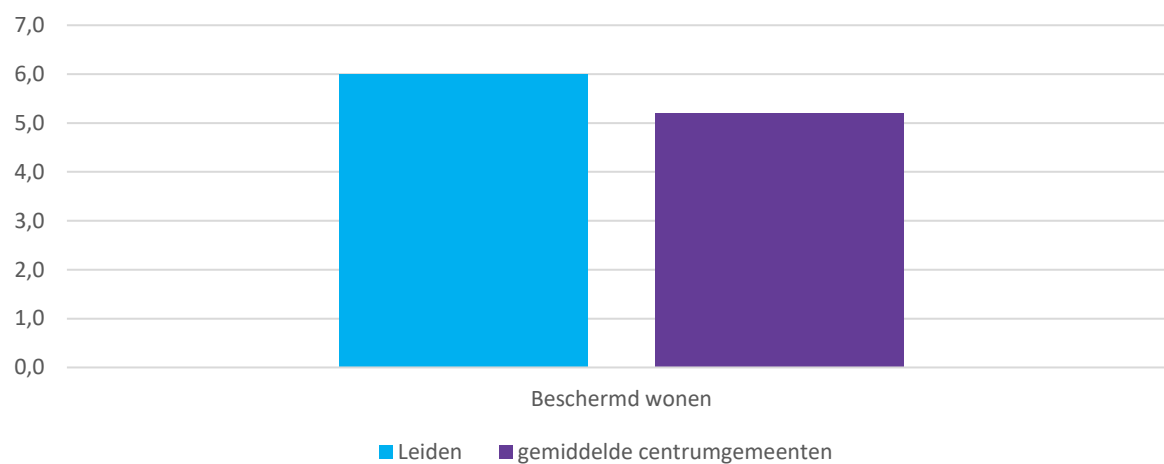
	Aantal					%			
	2018	2019	2020	2021		2018	2019	2020	2021
Ondersteuning thuis	2.260	2.460	2.535	2.600		27,4%	28,6%	29,3%	30,3%
Hulp bij het huishouden	2.765	3.005	3.170	3.175		33,6%	35,0%	36,6%	37,0%
Verblijf en opvang	920	880	930	765		11,2%	10,2%	10,7%	8,9%
Hulpmiddelen en diensten	5.200	5.355	5.135	4.990		63,1%	62,3%	59,3%	58,1%
Maatwerkarrangement - totaal	8.240	8.590	8.660	8.585		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 17 - Inwoners met een Wmo voorziening - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

3.3.1.2 Aantal inwoners Beschermd Wonen

In 2021 zijn 765 inwoners die een Beschermd Wonen voorzienig hebben. Dit zijn er minder dan in voorgaande jaren (zie tabel 19). Vergeleken met andere centrumgemeenten, zien we dat het aantal inwoners Beschermd Wonen per 1.000 inwoners in Leiden hoger is dan gemiddeld.

Aantal inwoners Beschermd Wonen per 1000 inwoners, 2021

Figuur 17 - Aantal inwoners Beschermd Wonen - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

Aantal inwoners Beschermd Wonen – Leiden					
	Aantal				
	2017	2018	2019	2020	2021
Beschermd wonen	845	920	880	930	765

Tabel 18 - Aantal inwoners Beschermd Wonen - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

3.3.1.3 Aantal inwoners met beëindigde Wmo-voorzieningen

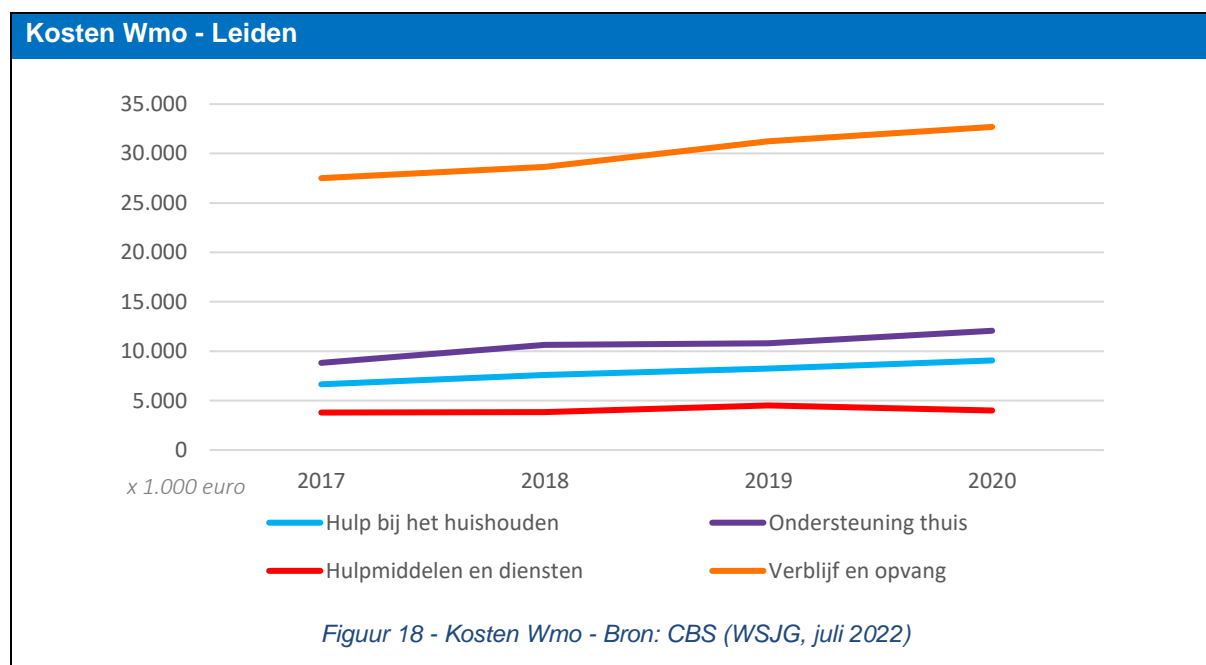
Het aantal inwoners met een beëindigde Wmo-voorziening is in 2021 weer vergelijkbaar met 2018 en 2019. In 2020 was er vanwege administratieve redenen een duidelijke piek te zien.

Aantal inwoners met beëindigde Wmo-voorzieningen – Leiden						
	Aantal					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal beëindigd	1.315	1.395	1.675	1.910	5.130	1.795

Tabel 19 - Aantal inwoners met beëindigde Wmo voorziening - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

3.3.1.4 Kosten Wmo

De kosten voor de Wmo zijn in 2020 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Binnen de Wmo zijn alle kosten gestegen behalve de kosten voor hulpmiddelen en diensten. Deze kosten zijn licht gedaald t.o.v. 2019, maar liggen nog altijd hoger dan de kosten in 2018.

Kosten Wmo - Leiden				
	Kosten (x 1.000 euro)			
	2017	2018	2019	2020
Hulp bij het huishouden	6.650	7.605	8.234	9.064
Ondersteuning thuis	8.821	10.634	10.792	12.068
Hulpmiddelen en diensten	3.794	3.849	4.513	4.015
Verblijf en opvang	27.510	28.635	31.236	32.690
Totaal	46.774	50.723	54.775	57.838

Tabel 20 - Kosten Wmo - Bron: CBS (WSJG, juli 2022)

3.3.2 Ervaren effectiviteit Wmo-ondersteuning (CEO)

In het voorjaar van 2022 is door onderzoeksbureau I&O research onderzoek gedaan naar de ervaringen van cliënten met het gebruik van Wmo voorzieningen. Met de regio gemeenten Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude is afgesproken het onderzoek regionaal uit te voeren. De cliënttevredenheid rond het gebruik van Wmo voorzieningen als huishoudelijke ondersteuning en begeleiding ligt over de hele linie op een vergelijkbaar hoog niveau als over 2020. Ondanks de coronacrisis zijn de sociale wijkteams en de back-office Wmo in staat geweest de mensen die gebruik maken van de Wmo-voorzieningen op een goede manier en naar tevredenheid bij te kunnen staan. Dit is terug te zien in de positieve resultaten van het CEO over 2021.

Voor deelname aan het onderzoek over de tevredenheid over 2021 zijn 1.250 cliënten van de Wmo uitgenodigd. In totaal vulden 341 respondenten de vragenlijst over het jaar 2021 in. Dit betekent een respons van 27 procent. De respons is iets lager dan het onderzoek dat in 2021 (over het jaar 2020) is uitgevoerd. De respons vorig jaar was 31%.

De factsheet met de resultaten van het CEO is opgenomen op bijlage 4.

<https://leiden.incijfers.nl/Onderzoeksbank/--Zorg,-gezondheid-en-sport>

In de voorgelegde vragen aan de deelnemers van het onderzoek geven vier vragen een indruk van de ervaren effectiviteit van de ondersteuning, te weten:

- Aansluiten op behoefte (De ondersteuning die ik krijg, past bij mijn hulpvraag (vraag 7, bijlage 4))
- Eigen regie (Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik beter de dingen doen die ik wil (vraag 8, bijlage 4))
- Zelfredzaamheid (Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik mij beter redden (vraag 9, bijlage 4))
- Kwaliteit van leven (Door de ondersteuning die ik krijg, heb ik een betere kwaliteit van leven (vraag 10, bijlage 4))

Leidse inwoners met een Wmo-voorziening zijn in het algemeen tevreden.

3.3.3 Toelichting cijfers Wmo

Het aantal inwoners dat in 2021 gebruikt maakt van hulpmiddelen & diensten (4990) ligt lager dan in 2020 (5135). De categorie hulpmiddelen & diensten bestaat uit verschillende onderdelen te weten: vervoersdiensten (taxi's), rolstoelen, vervoersvoorzieningen (scootmobielen, fietsen etc), woonvoorzieningen (aanpassingen + losse woonvoorzieningen, trapliften) en overig (maaltijden). Door Corona is met name een daling te zien bij de vervoersdiensten.

In 2021 is het aantal inwoners met beschermd wonen fors gedaald van 930 in 2020 naar 765 in 2021 (Tabel 18). Dit is ook terug te zien in (Figuur 17). De afname van cliënten en uitgaven is een gevolg van de openstelling van de Wet langdurige zorg voor cliënten met een GGZ achtergrond. Veel van deze cliënten met voorheen een Wmo indicatie voor Beschermd Wonen zijn overgegaan naar de Wet langdurige zorg.

In de monitor sociaal domein 2021 stonden gegevens opgenomen over het percentage inwoners van 75 en ouder die zelfstandig of in een zorginstelling wonen. In de monitor sociaal domein 2022 zijn deze cijfers niet meer opgenomen. Dit percentage zegt alleen of ouderen langer zelfstandig wonen en niet of ze dit ook daadwerkelijk kunnen. Het percentage gaat de komende jaren waarschijnlijk toenemen. Niet omdat wij een passend WMO aanbod hebben, maar door landelijke ontwikkelingen van scheiden wonen/zorg en het minder toegankelijk worden van intramurale WLZ-zorg. De gemeente heeft geen invloed op deze ontwikkeling. De gemeente heeft wel invloed op het verstrekken van Wmo voorzieningen. Met maatwerkvoorzieningen ondersteunt de gemeente inwoners.

3.4 Participatiewet

Het gebruik van voorzieningen die vallen onder de Participatiewet, valt onder het beleidsprogramma Werk en Inkomen. De missie van dit programma luidt:

"De gemeente Leiden stimuleert haar inwoners om door werk zelfstandig in het bestaan te voorzien, bevordert maatschappelijke participatie en biedt waar nodig een financieel vangnet."

3.4.1 VNG indicatoren

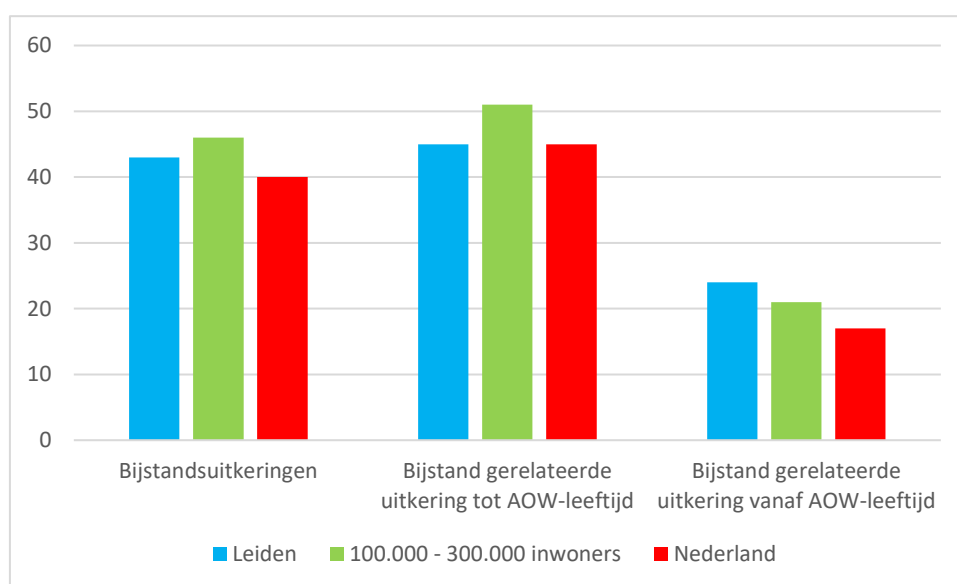
Over de Participatiewet zijn twee indicatoren opgenomen op de site van WaarStaatJeGemeente: aantal inwoners met een bijstandsuitkering (paragraaf 3.4.1.1) en aantal inwoners met een re-integratievoorziening (paragraaf 3.4.1.2).

3.4.1.1 Aantal inwoners met bijstandsuitkering

We zien in Leiden in het 2^e half jaar van 2021 een daling van het aantal inwoners met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder in vergelijking met een jaar eerder. In het eerste en tweede kwartaal van 2020 was door corona een stijging zichtbaar.

Vergeleken met het gemiddelde voor alle middelgrote steden ligt het aantal bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners in Leiden lager, ook als we alleen kijken naar de groep tot de AOW-leeftijd. De cijfers van bijstand gerelateerde uitkeringen vanaf de AOW-leeftijd zijn in Leiden hoger dan in de gemeenten met 100.000 tot 300.000 inwoners en in vergelijking met het gemiddelde in heel Nederland. Voor heel Nederland geldt hoe kleiner de gemeente, hoe minder bijstandsontvangers per 1.000 inwoners, zo blijkt uit de CBS-cijfers.

Aantal inwoners met bijstandsuitkering per 1.000, 2^e half jaar 2021

Figuur 21 - Aantal inwoners met bijstandsuitkering - Bron: CBS (WSJG, september 2022)

Toelichting figuur 21

- Bijstandsuitkeringen: = per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder
- Bijstandsuitkeringen tot AOW leeftijd: = per 1.000 inwoners tussen 18-65 jaar
- Bijstandsuitkeringen vanaf AOW-leeftijd: = per 1.000 inwoners van 65 jaar en ouder

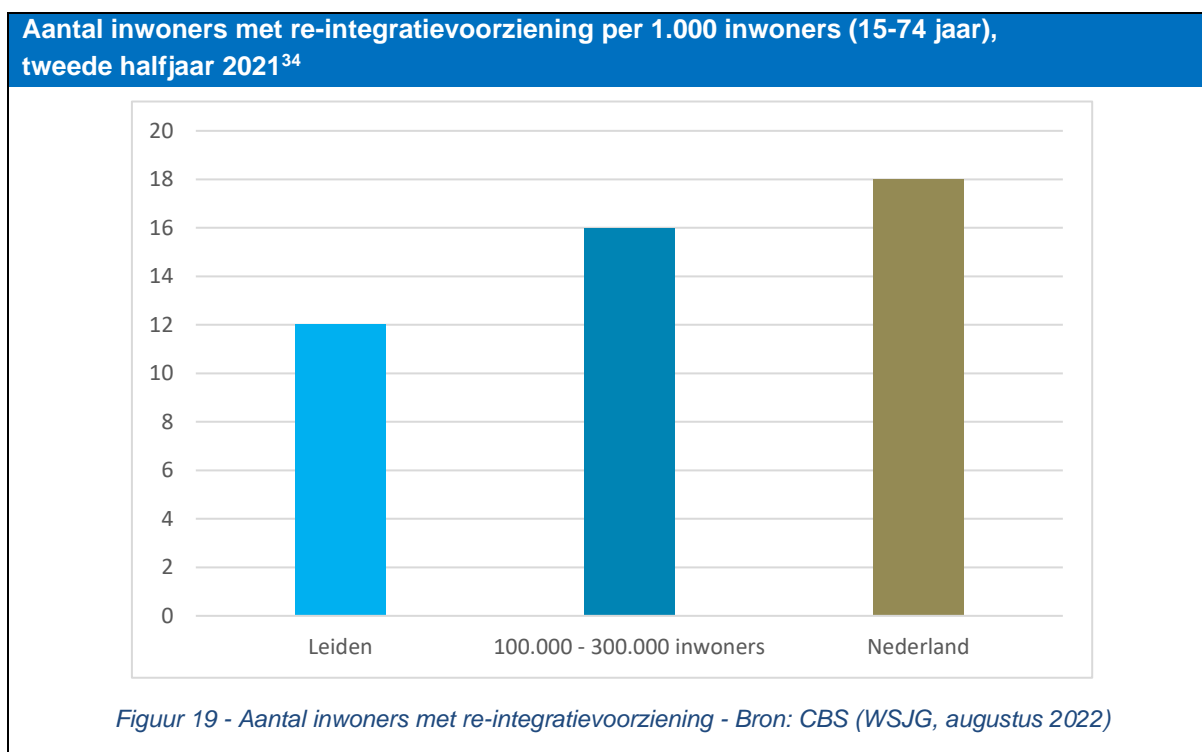
Aantal inwoners met bijstandsuitkering – Leiden						
	Aantal					
	1e halfjaar 2019	2e halfjaar 2019	1e halfjaar 2020	2e halfjaar 2020	1e halfjaar 2021	2e halfjaar 2021
Bijstandsuitkeringen – totaal ²	4.300	4.150	4.500	4.950	4.775	4.550
Tot AOW-leeftijd	3.860	3.710	4.020	4.470	4.295	4.070
Vanaf AOW-leeftijd	440	440	480	480	480	480

Tabel 21 - Aantal inwoners met bijstandsuitkering - Bron: CBS (WSJG, september 2022)

3.4.1.2 Aantal inwoners met re-integratievoorziening

Het aantal inwoners met een re-integratievoorziening is in vanaf 2019 gedaald. Het relatieve aantal per 1.000 inwoners is gedaald (van 19 in het 1^e half jaar van 2019 tot 12 in het 2^e halfjaar van 2021). In 2020 en 2021 nam het aantal re-integratietrajecten af vanwege coronamaatregelen. Inmiddels neemt door de huidige krappe arbeidsmarkt het aantal uitkeringsgerechtigden wat voor re-integratie in aanmerking komt af en wordt de doelgroep zwaarder.

Het relatieve aantal re-integratietrajecten ligt in Leiden lager in vergeleken met het gemiddelde over middelgrote steden, en een stuk lager dan het landelijk gemiddelde.

² Bijstand gerelateerde uitkeringen tot de AOW-leeftijd zijn bijvoorbeeld de bijstandsuitkering voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en/of - gewezen zelfstandigen (IOAZ). Bijstand gerelateerde uitkeringen vanaf de AOW-leeftijd is bijvoorbeeld de aanvullende inkomensvoorziening voor ouderen (AIO).

³ Cijfers 2e halfjaar 2021 nog voorlopig

⁴ Onder re-integratie voorzieningen vallen: loonkostensubsidie, beschut werk, proefplaatsingen voor het bepalen van de loonwaarde, sociale activering, vrijwilligerswerk, trainingen & cursussen, coaching naar werk of participatie, begeleiding op werk.

Aantal inwoners met re-integratievoorziening per 1.000 inwoners van 15-74 jaar						
	aantal					
	eerste halfjaar 2019	tweede halfjaar 2019	eerste halfjaar 2020	tweede halfjaar 2020	eerste halfjaar 2021	tweede halfjaar 2021 ⁵
re-integratievoorziening	19	18	16	14	12	12

Tabel 22 - Aantal inwoners met re-integratievoorziening - Bron: CBS (WSJG, september 2021)

3.4.2 Extra indicatoren Participatiewet

In het inrichtingsvoorstel (RV 19.0081) is onder besluitpunt 2 vastgesteld de indicatorenlijst van de VNG uit te breiden met een aantal indicatoren. Voor de participatiewet te weten met: uitgebreidere informatie over de groep die langdurig gebruik maakt van de bijstand paragraaf 3.4.2.1 / trajecten die helpen om mee te doen (paragraaf 3.4.2.2) en armoede (paragraaf 3.4.2.3).

3.4.2.1 Samenstelling klanten Algemene Bijstand

Samenstelling klanten Algemene Bijstand		2021			
Totaal gebaseerd op aantal klanten		31 - 3	30 - 6	30 - 9	31 - 12
Aantal klanten = aantal uitkeringen + aantal partners		3468	3489	3407	3357
Leeftijd	<27 jaar	272	284	257	256
	27- 39 jaar	850	843	813	781
	40- 54 jaar	1275	1287	1265	1244
	55- pensioen	1071	1075	1072	1076
Geslacht	M	1586	1585	1545	1517
	V	1882	1904	1862	1840
Leefvorm	Samenwonend/ echtpaar	824	844	838	822
	Eenoudergezin	498	498	489	481
	Alleenstaande	2146	2147	2080	2054
Nationaliteit	Nederlandse	2811	2818	2769	2713
	Niet Nederlandse	657	671	638	644
Uitkeringsduur	0- 6 maanden	456	399	357	363
	6- 12 maanden	293	329	315	265
	1- 2 jaar	410	441	416	453
	2- 4 jaar	542	554	562	527
	4+ jaar	1767	1766	1757	1749

Tabel 23 - Samenstelling klanten Participatiewet - Bron: Gemeente Leiden, februari 2022

⁵ Cijfers 2e helft 2021 nog voorlopig

3.4.2.2 Trajecten die helpen om mee te doen

	Aantal gestarte trajecten		
	2019	2020	2021
Aanmelding Participatiecentrum	372	447	318
Traject Participatiecentrum	198	80	118
Traject Leidse Kracht	61	1	8
Banenaafpraak / LKS / JC	69	36	27
Loonkostensubsidie	16	10	6
Traject Werk en Inkomen	40	6	2
Traject Activering naar werk	60	10	9
Versnelde aanmelding DZB	7	5	2
Project JA	121	218	109
Project JA +	38	21	24
Traject Statushouder (JAS)	70	85	105
Totaal	1052	919	728

Tabel 24 - Trajecten die helpen om mee te doen - Bron: gemeente Leiden, juli 2022

3.4.2.3 Armoede / Huishoudens 120% WSM

Tabel 25 laat het aantal huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum zien. In Leiden Noord en het Bos en gasthuizen district zijn verhoudingsgewijs het meeste huishoudens met een laag inkomen. Ook is in deze wijken het percentage kinderen dat opgroeit in een huishouden met een laag inkomen relatief het hoogst. Tabel 26 laat zien dat het percentage huishoudens met een inkomen tot 120% in de periode 2018- 2020 voor Leiden als geheel licht daalt. Het gaat om de situatie voor de energiecrisis en stijging van inflatie.

	2018		2019		2020	
	Huishoudens tot 120% WSM	Kinderen in huishoudens tot 120% WSM	Huishoudens tot 120% WSM	Kinderen in huishoudens tot 120% WSM	Huishoudens tot 120% WSM	Kinderen in huishoudens tot 120% WSM
Binnenstad-Zuid	13,50%	4,90%	13,00%	5,00%	13,00%	6,90%
Binnenstad-Noord	16,20%	14,80%	16,20%	16,60%	15,70%	16,20%
Stationsdistrict	8,50%	2,60%	8,10%	2,60%	8,60%	2,70%
Leiden-Noord	21,00%	21,80%	20,20%	20,40%	19,80%	19,30%
Roodenburgerdistrict	11,30%	6,10%	10,30%	5,50%	10,70%	5,50%
Bos- en Gasthuisdistrict	18,20%	16,70%	17,70%	17,00%	17,40%	15,50%
Morsdistrict	17,90%	15,70%	17,70%	17,70%	16,90%	17,50%
Boerhaavedistrict	9,20%	3,00%	8,90%	2,80%	9,10%	2,80%
Merenwijk	12,20%	11,90%	11,90%	11,20%	12,20%	11,70%
Stevenshof	10,40%	6,70%	10,60%	7,40%	10,40%	6,60%

Tabel 25 – Percentage huishoudens met inkomen tot 120% wettelijk sociaal minimum – Bron CBS, augustus 2022

	Huishoudens tot 120% WSM	Kinderen in huishoudens tot 120% WSM
2018	15,00%	12,10%
2019	14,60%	12,10%
2020	14,40%	11,70%

*Tabel 26 – Percentage huishoudens met een laag inkomen -
Bron CBS, augustus 2022*

3.4.3 Klant ervaringsonderzoek Participatiewet

Om de twee jaar voert de gemeente een klantervaringsonderzoek uit naar de dienstverlening die valt onder de participatiewet. Via een klantervaringsonderzoek krijgt de afdeling Werk en Inkomen mee inzicht in wat klanten vinden van het contact en de hulp van de gemeente. Het vorige onderzoek was in 2019. Het klantervaringsonderzoek had in 2021 moeten plaatsvinden, maar door de coronapandemie is dit later geworden. In januari 2022 ontvingen alle klanten van Werk en Inkomen een digitale vragenlijst over de dienstverlening. In totaal hebben 439 klanten van de 3935 klanten de vragenlijst volledig ingevuld. Dit is een respons van 11,1%.

De belangrijkste resultaten van het onderzoek zijn:

- Vanaf 1 januari 2020 is de telefonische bereikbaarheid uitgebreid van 9.00 - 11.00 uur naar 9.00 - 17.00 uur. De bereikbaarheid van 9.00 - 17.00 uur vinden klanten een grote verbetering. 77% van de klanten ervaart dit positief. In 2019 was minder dan de helft van de klanten positief over de bereikbaarheid van 9.00 tot 11.00 uur.
- De klanten zijn positief over het contact. 70% van de klanten heeft het liefst telefonisch contact, gevolgd door e-mailcontact. In 2019 was dit 59%. 60% van de klanten wordt binnen twee werkdagen teruggebeld of teruggemild. In 2019 bedroeg dit ongeveer 53%.
- Ongeveer de helft van de klanten heeft moeite met de Nederlandse taal en internet. In 2019 was dit 30%. En bijna driekwart (71%) van de klanten begrijpt informatie, brieven en formulieren niet goed. In 2019 bedroeg dit percentage 64%. In de afgelopen twee jaar is dit onderdeel dus helaas niet verbeterd

Afgesproken acties naar aanleiding van het onderzoek zijn

1. Informatievoorziening richting de klant:

Tijdens de coronapandemie is er geen voorlichtingsbijeenkomst aangeboden aan klanten. In deze bijeenkomst krijgen klanten veel mondelinge informatie over de Participatiewet en de uitkering. Klanten hebben door het wegvallen van deze bijeenkomst ook minder mogelijkheid gehad om vragen te stellen. De afdeling Werk en Inkomen gaat de informatievoorziening verbeteren door de informatiebijeenkomsten weer op te starten.

2. Brieven en aanvraagformulieren:

Brieven en aanvraagformulieren hebben continu de aandacht om deze te verbeteren. Op de website en in de aanvraagformulieren gaan klanten verwezen worden naar instanties die hulp bieden bij het invullen van formulieren. Ook is het project 'duidelijke taal' gestart voor medewerkers zodat klanten de brieven begrijpen die ze ontvangen. Daarnaast worden beeldbrieven ontwikkeld voor klanten.

3. Terugbel- en mailverzoeken richting de klant:

Het op tijd terugbellen en mailen is een groot aandachtspunt voor de komende periode. Tijdens werkoverleggen wordt dit een regelmatig terugkerend onderwerp. Dit wordt gemonitord.

4. Begeleiding van de klant:

De begeleiding van de klant blijft ook een aandachtspunt. Deze verbetert de afdeling Werk en Inkomen door meer in gesprek te blijven met de klant en de klant te volgen tijdens het traject. Dit gebeurt minimaal één keer per drie maanden door middel van Klant in Beeld gesprekken. Tijdens deze gesprekken worden de doelen die de klant heeft gesteld besproken, aangepast en geëvalueerd.

Naast de bovenstaande punten wordt onderzoek gedaan naar wat de redenen zijn dat klanten meer moeite hebben met het spreken, luisteren, lezen en/of schrijven van de Nederlandse taal dan in 2019

De volledig onderzoeksrapport is te vinden op de onderzoeksbank van de site leiden in cijfers
- [Inkomen en uitkeringen \(incijfers.nl\)](https://incijfers.nl)

3.4.4 Toelichting cijfers Participatiewet

Het aantal bijstandsgerechtigden is in 2021 wat afgenomen, met name in het tweede half jaar. De mate waarin het lukt het aantal bijstandsontvangers te verminderen is voor een belangrijk deel afhankelijk van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Mede daardoor zien we het aantal bijstandsuitkeringen op dit moment verder afnemen.

Het aantal mensen in traject is in 2021 afgenomen als gevolg van

- Coronamaatregelen
- De afname van het aantal bijstandsgerechtigden
- De kenmerken van de resterende bijstandsgerechtigden: naarmate sprake is van een zwaardere problematiek is er eerder behoefte aan hulpverlening of activering dan aan een 'direct' traject richting werk.

In Tabel 27 in hoofdstuk 4 is te zien dat de kosten voor participatietrajecten zijn toegenomen tot € 4,9 miljoen in 2021. Dit komt deels omdat er per saldo steeds meer lopende trajecten banenafpraak zijn (tabel 26 geeft alleen het aantal nieuwe trajecten weer). Daarnaast vallen ook de uitgaven aan regionale projecten in Holland Rijnland die Leiden als centrumgemeente onder deze uitgaven. In 2021 was dit 9 ton (630k Perspectief op Werk en 270k Versterken Arbeidsmarktregio's). Het betreft incidentele middelen.

Om armoede te monitoren zijn in de monitor sociaal domein 2021 gegevens opgenomen conform de definitie van het Sociaal Cultureel Planbureau. In de definitie van het SCP wordt niet alleen gekeken naar het inkomen, maar wordt het inkomen gerelateerd aan uitgaven. Het SCP heeft besloten de gegevens over armoede in 2022 alleen op landelijk niveau te publiceren. In de monitor sociaal domein 2022 is als alternatief teruggegrepen op CBS cijfers. Voor de periode 2018 -2020 zijn in Tabel 25 gegevens opgenomen over het percentage huishoudens met een inkomen lager dan 120% van het sociaal minimum.

Deel 2:
**Gebruik monitor sociaal domein als instrument en stand
van zaken onderzoeksagenda**

4 Monitor als instrument

In 2019 is de gewenste inhoud van de monitor sociaal domein vastgelegd in een inrichtingsvoorstel. Na het vaststellen van het inrichtingsvoorstel is er discussie geweest over het gebruik van de monitor als instrument. Centraal daarbij stond de vraag: "Is de monitor te gebruiken om te sturen of is de monitor meer geschikt als signaleringsinstrument voor eventueel vervolgonderzoek? Bij de behandeling van de monitor sociaal domein 2021 is de motie 'Meer grip op het sociaal domein' (RV 21.0088) aangenomen. Op bijlage 4 is de motie opgenomen. Voor meer grip op het sociaal domein vraagt de motie de informatiewaarde van de monitor verhogen. Door het verhogen van de informatiewaarde is het gebruik van de monitor als instrument beter te beoordelen.

Om de informatiewaarde te verhogen zijn de belangrijkste indicatoren uit de monitor gekoppeld aan de uitgaven. Het overzicht met uitgaven is opgenomen in Tabel 27. Voor voortijdig schoolverlaten en de algemene bijstand zijn geen nadere uitsplitsingen mogelijk.

De motie vraagt tevens meer inzicht te verlenen in de grootste veranderingen. De veranderingen zijn in beeld gebracht door te kijken naar het procentuele verschil in uitgaven tussen het jaar 2020 en 2019. Het zelfde is gedaan voor het verschil in uitgaven tussen het jaar 2021 en 2020. In Tabel 28 staan de verandering in uitgaven opgenomen. Een rangschikking is gemaakt voor het verschil tussen de jaren 2021 en 2020. Tabel 28 begint met de posten waar minder geld aan is uitgegeven. De tabel eindigt met de post waar de uitgaven relatief het meest zijn gestegen.

De top 3 van voorzieningen waar in 2021 minder aan uitgegeven is, bestaat uit:

1. beschermd wonen: daling uitgaven 37,52 %;
2. jeugdzorg vervoer: daling uitgaven 18,11 %;
3. jeugdzorg pleegzorg: daling uitgaven 13,21%.

De duiding van de veranderingen in Tabel 28 vraagt in zijn algemeenheid om een meerjarenperspectief. Op basis van twee verschil jaren (2020 versus 2019 en 2021 versus 2020) kunnen nog geen trends worden afgeleid.

De grootste daling in uitgaven (absoluut en relatief) is te zien bij beschermd wonen. De daling heeft niet zoveel te maken met het aantal cliënten dat beschermd wonen nodig heeft. De afname van cliënten bij de gemeente en de daling van de uitgaven is een gevolg van de openstelling van de Wet langdurige zorg voor cliënten met een GGZ achtergrond. Veel van deze cliënten met voorheen een Wmo indicatie voor Beschermd Wonen zijn overgegaan naar de Wet langdurige zorg. Voor jeugdzorg vervoer daalden de uitgaven in 2021 met 18,11%. Bij vervoer gaat het om een klein aantal jeugdigen. De daling van 14 naar 10 cliënten laat daardoor verhoudingsgewijs een grote daling in uitgaven zien.

Bij de pleegzorg een zeer groot verschil te zien in de verandering van uitgaven. In vergelijking met het voorgaande jaar stegen in 2020 de uitgaven met 67,02%, in 2021 daalden de uitgaven met 13,21%. Kijkend naar de indicator dan stijgt het aantal cliënten in 2019 en 2020 gestaag. Dit is te verklaren doordat sinds medio 2018 cliënten tot hun 21^e in pleegzorgtrajecten blijven. In 2020 zijn minder kinderen uitgestroomd richting ambulante zorg vanwege de coronamaatregelen. In 2021 is er een lichte daling in het aantal cliënten zichtbaar. Het aantal cliënten is nog wel hoger dan in 2019.

De verandering in de post 'terugvordering werk & inkomen' uit Tabel 28 is buiten beschouwing van de top 3 gehouden. De vraag is of het positief is dat minder uitkeringen in 2021 zijn teruggevorderd. Het beeld over terugvordering van uitkeringen en het misbruik van uitkeringen kan alleen over een langere periode worden bekeken. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de omstandigheden in een specifiek jaar. Het jaar 2021 stond in het teken van Corona. Huisbezoeken en controle van misbruik waren gezien de coronamaatregelen lastiger.

Een toelichting op alle opgenomen gegevens over de Jeugdwet is te vinden in paragraaf 3.2.3 de toelichting op de gegevens over de Wmo is te vinden in paragraaf 3.3.3, de toelichting op de gegevens over de participatiewet is te vinden in paragraaf 3.4.4 van de monitor.

Koppeling Indicatoren MSD en uitgaven					
NR	Beleidsveld	Product	Rekening (totale uitgaven) *1.000 (in €)		
			2019	2020	2021
1	Onderwijs	VSV *)	438	413	477
2	Wmo	Huishoudelijke ondersteuning	8.234	9.063	9.518
3		Begeleiding	10.792	11.601	12.115
4		Wonen, Rol, Vervoer	4.513	4.341	4.465
5		Beschermde wonen	31.236	32.690	23.771
6	Jeugdzorg (typen)	Ambulant	3.518	3.236	3.774
7		Crisis	214	171	168
8		Dagbehandeling	2.670	2.475	2.900
9		EED	502	385	345
10		Jeugdbescherming	1.709	1.847	2.083
11		Jeugdreclassering	222	259	265
12		LTA	468	583	999
13		Pleegzorg	729	1.218	1.076
14		Verblijf	3.502	3.897	3.953
15		Vervoer	26	18	14
16	W&I	Algemene bijstand	48.652	48.620	48.729
17		Loonkostensubsidie	852	1.171	1.512
		Terugvordering	-1.768	-2.215	-1.535
18		Participatie trajecten totaal uitgaven per jaar (tabel 27)	3.934	4.192	4.907

Tabel 27 : overzicht indicatoren en uitgaven

Koppeling Indicatoren MSD en uitgaven							
NR	Beleidsveld	Product	Rekening (totale uitgaven) *1.000 (in €)				
			2019	2020	verschil 2020 /2019	2021	verschil 2021/2020
1	W&I	Terugvordering	-1.768	-2.215	25,28%	-1.535	-44,30%
2	Wmo	Beschermde wonen	31.236	32.690	4,65%	23.771	-37,52%
3	Jeugdzorg	Vervoer	26	18	-30,77%	15	-20,00%
4	Jeugdzorg	Pleegzorg	729	1.218	67,08%	1.076	-13,20%
5	Jeugdzorg	EED	502	385	-23,31%	345	-11,59%
6	Jeugdzorg	Crisis	214	171	-20,09%	168	-1,79%
7	W&I	Algemene bijstand	48.652	48.620	-0,07%	48.729	0,22%
8	Jeugdzorg	Verblijf	3.502	3.897	11,28%	3.953	1,42%
9	Jeugdzorg	Jeugdreclassering	222	259	16,67%	265	2,26%
10	Wmo	Wonen, Rol, Vervoer	4.513	4.341	-3,81%	4.465	2,78%
11	Wmo	Begeleiding	10.792	11.601	7,50%	12.115	4,24%
12	Wmo	Huishoudelijke ondersteuning	8.234	9.063	10,07%	9.518	4,78%
13	Jeugdzorg	Jeugdbescherming	1.709	1.847	8,07%	2.083	11,33%
14	Onderwijs	VSV *)	438	413	-5,71%	476	13,24%
15	Jeugdzorg	Ambulant	3.518	3.236	-8,02%	3.774	14,26%
16	W&I	Participatie trajecten totaal uitgaven per jaar (tabel 27)	3.934	4.192	6,56%	4.907	14,57%
17	Jeugz	Dagbehandeling	2.670	2.475	-7,30%	2.900	14,66%
18	W&I	Loonkostensubsidie	852	1.171	37,44%	1.512	22,55%
19	Jeugdzorg	LTA	468	583	24,57%	999	41,64%

Tabel 28: overzicht verandering uitgaven met voorgaande jaar

5 Stand van zaken onderzoeksagenda

Na de behandeling van de MSD 2020 is in de raadscommissie onderwijs en samenleving van oktober 2020 besloten om een aantal thema's nader te onderzoeken. De thema's volgen uit het doorontwikkeltraject van de monitor.

In december 2021 zijn de thema's geprioriteerd. De thema's staan opgenomen in Figuur 20.

1. Maatwerk kwetsbare groepen
2. Invloed van jeugdhulptrajecten en activiteiten in werk & inkomen op kinderarmoede
3. Effectiviteit jeugdhulp en interventies t.b.v. meedoen
4. Tijdigheid verstrekkingen voorzieningen Sociaal Domein
5. Barrières voor zorggebruik, ofwel het voorkomen van zorgmijden
6. Eén gezin, één plan en aantal hulpverleners dat wordt ingeschakeld
7. Samenhang jeugdzorg, speciaal onderwijs en voortijdig schoolverlaten

Figuur 20 - Thema's onderzoeksagenda

Voor de financiering van het onderzoek is in totaal €215.000 gereserveerd. Tabel 29 laat de verdeling van het beschikbaar budget over de jaren 2022 en 2023 zien.

jaar	2022	2023	Totaal
bedrag (in €)	115.000	100.000	215.000

Tabel 29 - beschikbaar budget onderzoeksagenda

In het eerste halfjaar van 2022 is het onderzoek naar het thema 'Maatwerk kwetsbare groepen' afgerond. In de tweede helft van 2022 is het onderzoek naar het thema invloed op jeugdhulptrajecten en activiteiten in werk & inkomen op kinderarmoede gestart.

5.1 Thema maatwerk kwetsbare groepen

Voor het sociaal domein zijn bij de begroting 2019 bijsturingsmaatregelen besproken. Onderdeel van de bijsturingsmaatregelen was het stopzetten van de regeling tegemoetkoming zorg. Voor mensen met een laag inkomen en aannemelijke meerkosten voor zorg was het tot 1 januari 2021 mogelijk een bijdrage te ontvangen van €285. Om het effect van het stopzetten van de regeling in beeld te krijgen en om te kijken hoe maatwerk geboden kan worden voor kwetsbare inwoners is motie M19.0114⁶ aangenomen.

Voor het in beeld brengen van de impact van het stopzetten van de regeling tegemoetkoming zorg heeft het college gekozen voor kwalitatief onderzoek in de vorm van interviews. Voor deze onderzoeksmethode is gekozen omdat het college meer in de diepte naar de leefwereld van de doelgroep wilde kijken. Met interviews, bij oud-gebruikers thuis is het mogelijk door te vragen en een beter beeld te krijgen van de zorgbehoefte en de manier waarop het budget is ingezet. Bij het toepassen van deze onderzoeksmethode is van tevoren bekend dat het geen representatie van de groep als geheel is. Binnen de mogelijkheden van het onderzoek is wel gekeken om een zo'n divers mogelijke groep te spreken.

In de periode van 17 maart t/m 22 april 2022 zijn interviews afgenomen bij 20 oud gebruikers van de regeling. Dit is vlak nadat de coronamaatregelen weer versoepeld waren. Dit betekent dat praktisch geen beperkingen meer waren rond het uitvoeren van het onderzoek.

• ⁶ M19.0114.06 Maatwerk voor stapeling van maatregelen
• (https://leiden.notubiz.nl/document/8164366/1/M_190114_06_CU_Maatwerk_voor_stapeling_van_maatregelen)

5.2 Onderzoek stopzetten regeling tegemoetkoming zorg

Uit het onderzoeksrapport zijn de conclusie en de aanbevelingen voor beleid integraal overgenomen:

5.2.1 Conclusie

Wat is de impact van het stopzetten van de regeling 'Tegemoetkoming zorgkosten 2020' op de financiële situatie van oud-gebruikers van deze regeling?

Er is bewust een diverse groep gekozen, om een divers beeld te krijgen van mogelijke antwoorden. Hierdoor is het echter lastig om een eenduidig beeld te schetsen van de impact van de stopzetting. Het stopzetten van de regeling heeft logischerwijs bij alle respondenten geleid tot een lager inkomen. Het gros van de mensen die meededen aan dit onderzoek heeft hun uitgavenpatroon moeten aanpassen, door minder geld uit te geven. De meeste respondenten lijken zich (met moeite) aan te kunnen passen aan de nieuwe situatie, maar het houdt vaak niet over of mensen komen zelfs te kort.

Gevolgen corona

Mensen ondernemen minder activiteiten (doen minder) dus geven minder uit. Sommige mensen hebben minder zorgkosten door corona, omdat ze minder gebruik maken van zorg (gemiste zorg). Desondanks houden ze meestal geen geld over. Sommige mensen maken juist extra zorgkosten vanwege corona, omdat ze vanwege hun ziekte niet de deur uit kunnen, meer dingen thuis laten bezorgen (=duurder) en ook niet bij een goedkopere supermarkt hun boodschappen kunnen doen (=duurder) zoals ze normaal zouden doen. Ook hebben ze meer kosten gemaakt voor betere (duurdere) mondkapjes voor het geval ze wel naar het ziekenhuis moesten.

Behoeften

Respondenten geven aan behoefte te hebben aan een vorm van een financiële tegemoetkoming voor zorgkosten en betrouwbaar vervoer.

5.2.2 Aanbevelingen

Advies voor toekomstig beleid

Schulden i.c.m. gebrek aan vertrouwen in de overheid

Op basis van de resultaten wordt geadviseerd om waakzaam te zijn. In gevallen waarin mensen geld te kort komen, zouden problemen kunnen ontstaan wanneer verder oplopende schulden niet afgelost kunnen worden. In combinatie met het afgenomen vertrouwen in de overheid, zullen mensen mogelijk minder snel aankloppen bij gemeenten voor hulp. Hierdoor kunnen problemen mogelijk niet aan het licht komen bij de gemeente of hulpinstanties.

Alles wordt duurder

Dat alles duurder wordt door inflatie, zoals duurdere boodschappen, en de stijgende energieprijzen (o.a. vanwege de oorlog in Oekraïne) wordt ook vaak genoemd (soms voorafgaand of na afloop van een interview). In dit onderzoek zijn deze factoren zo veel mogelijk buiten beschouwing gelaten om de impact van het stopzetten van de regeling te kunnen bepalen. Echter, dit heeft ook een grote invloed op oud-gebruikers van de regeling Tegemoetkoming Zorg. Voor eventueel toekomstig beleid wordt daarom geadviseerd om deze belangrijke factor mee te nemen.

Stapeling van bezuinigingen

Respondenten ervaren een stapeling van bezuinigingen. Respondenten verwijzen hierbij meerdere keren naar de declaratieregeling voor minima, maar ook naar het zwembadabonnement van de gemeente, de Wajong en de tegemoetkoming zorg bij het UWV. Geadviseerd wordt daarom om bij toekomstig beleid rekening te houden met de stapeling van bezuinigingen die respondenten ervaren.

Beperkingen onderzoek

Generalisatie resultaten naar populatie

De groep respondenten is klein en daardoor niet representatief. Het is daarom niet mogelijk op basis van dit onderzoek conclusies te trekken voor de gehele populatie. Indien er behoefte is om te weten hoe vaak iets voorkomt, dan wordt geadviseerd om kwantitatief onderzoek te doen naar de impact van de stopzetting, bijvoorbeeld door middel van een vragenlijst onderzoek. Gezien het feit dat de doelgroep niet altijd digitaal vaardig is, wordt geadviseerd om deze vragenlijst (ook) op papier aan te bieden.

Het onderzoeksrapport met uitgebreid verslag van onderzoeksvragen, methodiek en resultaat is separaat bijgevoegd.

5.3 Thema (kinder)armoede

Gezien de actualiteit van de ongeken­de inflatie en het in de problemen komen van steeds meer huishoudens om het huishoudboekje rond te krijgen is er bij het uitzetten van het onderzoek voor­gekozen het accent in het onderzoek te leggen bij de effectiviteit van het armoedebeleid.

Het armoedebeleid van de gemeente Leiden heeft als doel om de negatieve effecten van armoede op het individu en de kinderen binnen een gezin te verminderen en te zorgen voor meer kansengelijkheid tussen kinderen. Het armoedebeleid is in de afgelopen jaren veranderd. Tot 2018 was de minimaregeling van toepassing. Hieronder vielen de collectieve zorgverzekering, de declaratieregeling, het kind-pakket en het zwemabonnement. Mensen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum konden de voorzieningen binnen de minimaregeling zelf aanvragen. Vanaf 2018 is het armoedebeleid veranderd. Vanaf dat moment werd Maatwerk ingevoerd, waarbij de wijkteams konden beslissen wie gebruik konden maken van welke regelingen.

Niet iedereen die gebruik had kunnen maken van de minimaregeling in de periode 2015-2018, maakte hier ook daadwerkelijk gebruik van. Mensen waren zich mogelijk niet van bewust van het feit dat ze gebruik konden maken van regeling, wilden het niet (bijvoorbeeld vanwege stigma of de angst om terug te moeten betalen), of vonden het gebruik maken van de regeling niet nodig. De gemeente Leiden wil graag inzicht in het bereik van de minimaregeling: welke mensen maakten wél of juist geen gebruik van de minimaregeling?

Het gebruik maken van de minimaregeling in de periode 2015-2018 heeft mogelijk invloed op de gezondheid, werkstatus en financiële situatie van zowel het individu als op de (mentale) gezondheid, schoolvoortgang en de transitie van school naar werk van de kinderen in een gezin. Om te achterhalen of de minimaregeling heeft bijgedragen aan het verminderen van de negatieve effecten van armoede op het individu en de kinderen binnen een gezin, worden gezinnen die wel/geen gebruik hebben gemaakt van de minimaregeling over een langere periode (jaren) gevolgd.

De verandering van het armoedebeleid na 2018 heeft mogelijk invloed gehad op het bereik en de effecten. Niet iedereen die in aanmerking zou kunnen komen voor het Maatwerk budget, heeft ook daadwerkelijk hier gebruik van gemaakt. Bij het Maatwerk zijn de wijkteams een bepalende factor voor het wel of niet bereiken van mensen. Wanneer een gezin niet in beeld is bij de wijkteams, komt dat gezin ook niet in aanmerking voor het Maatwerk budget.

Het Maatwerk beleid heeft mogelijk een andere invloed op (mentale) gezondheid, schoolvoortgang, arbeidsparticipatie, en financiële situatie van gezinsleden in vergelijking met de minimaregeling. Het Maatwerk kan flexibeler worden ingezet, waardoor mogelijk beter op de specifieke behoeften van individuen kan worden ingespeeld. Om te achterhalen of het Maatwerk budget heeft bijgedragen aan het verminderen van de negatieve effecten van armoede op het individu en de kinderen binnen een gezin, worden gezinnen die wel/geen gebruik hebben gemaakt van het Maatwerk budget over een langere periode (jaren) gevolgd. Hierbij wordt onderzocht of er sprake is van verandering in de tijd vóór en na de invoering van het werken met maatwerk budgetten.

De volgende kennisvragen staan in het onderzoek centraal:

A. Bereik minimaregeling (2015-2018)

1. *Welke mensen maakten in de periode 2015-2018 gebruik van de minimaregeling?*
2. *Welke mensen hadden gebruik kunnen maken van de minimaregeling in de periode 2015-2018, maar hebben dat niet gedaan? Wat zijn de kenmerken van niet-gebruikers?*

B. Effecten minimaregeling (2015-2018)

3. *Hoe vergaat het de mensen die wel/geen gebruik hebben gemaakt van de minimaregeling in de periode 2015-2018 voor wat betreft gezondheid, werkstatus en financiële situatie?*
4. *Hoe vergaat het de kinderen uit gezinnen die wel/geen gebruik hebben gemaakt van de minimaregeling voor wat betreft de gezondheid, schoolvoortgang en transitie van school naar werk?*

C. Verandering in bereik en effecten armoedebelid sinds invoering Maatwerk

5. *Welke mensen hebben wel/geen gebruik gemaakt van het Maatwerk budget?*
6. *Hoe vergaat het de gezinnen die wel/geen gebruik hebben gemaakt van het Maatwerk budget voor wat betreft de gezondheid, schoolvoortgang/arbeidsparticipatie en financiële situatie?*
7. *Is er sprake van verandering in de tijd van het bereik en/of de effecten van het armoedebelid voor en na de invoering van het Maatwerk budget?*

Het onderzoek kent een looptijd van oktober 2022 t/m mei 2023.

5.4 Thema effectiviteit Jeugdhulp

De uitvoering van de jeugdzorg vindt plaats op regionaal niveau. Onder regie van ZonMw start een landelijk onderzoek naar de effectiviteit van jeugdhulp waarin regio's wordt gevraagd onderzoeksvragen in te dienen. Voornemen van de GGD Hollands Midden en Holland Rijnland is aan te sluiten bij dit te starten landelijk onderzoek. Vanuit de regio biedt het onderzoek een mooie kans de onderzoeksvragen die leven binnen het thema effectiviteit Jeugdhulp van de monitor sociaal domein in te dienen. Het landelijk programma vraagt voor inbreng van de te onderzoeken vragen cofinanciering. De planning en randvoorwaarden van het onderzoeken en cofinanciering worden in het najaar uitgewerkt.

5.5 Overige thema's

Het onderzoek naar de thema's: Tijdigheid verstrekkingen voorzieningen Sociaal Domein / Barrières voor zorggebruik, ofwel het voorkomen van zorgmijden / Samenhang jeugdzorg, speciaal onderwijs en voortijdig schoolverlaten starten in 2023.

Bijlage 1 – Relatie SDG's, visie sociaal domein en monitor

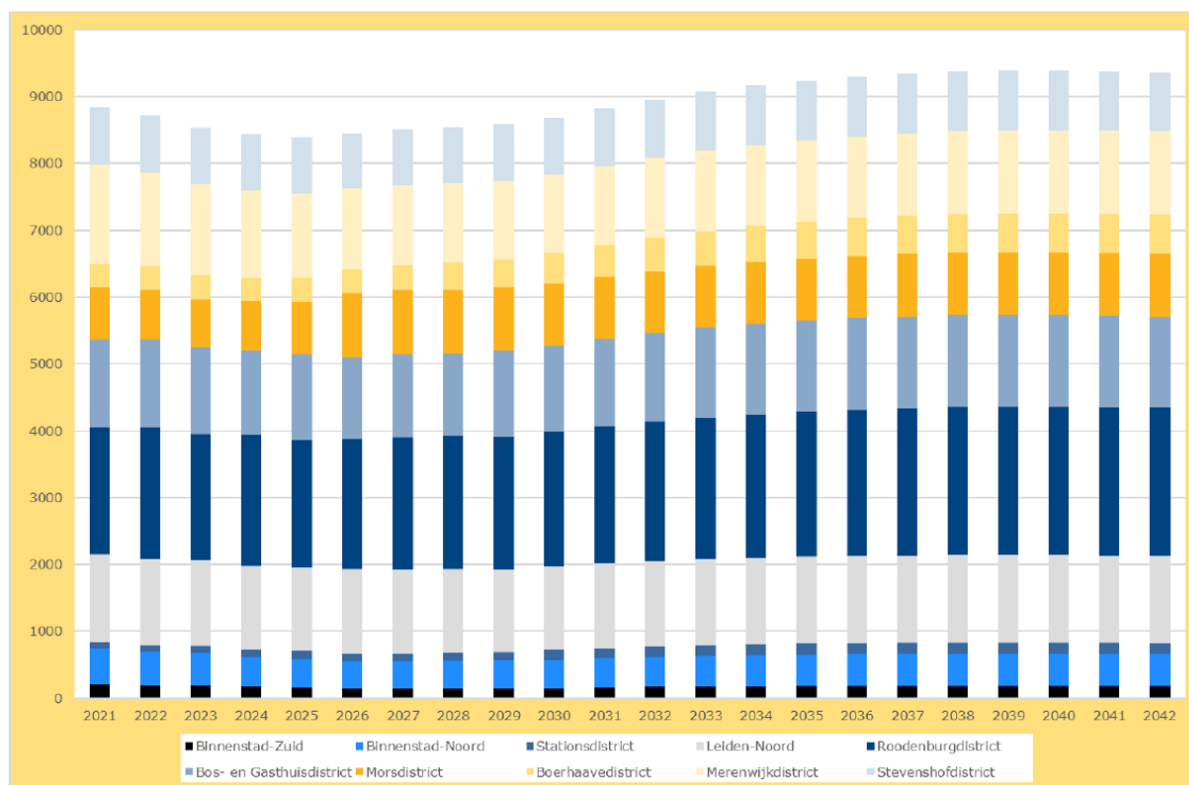
 <p>1 GEEN ARMOEDE</p>	<p>SDG 1 legt het minimum bedrag vast dat nodig is om te kunnen leven.</p> <p>Sluit aan bij doel 1 van de visie sociaal domein, waarin het gaat om het creëren van een gezonde leefomgeving. Basis voor een gezonde leefomgeving is de beschikbaarheid van voldoende middelen. In de MSD 2020 is een indicator over armoede opgenomen. Het gaat om de indicator zoals gedefinieerd door het Sociaal Cultureel Planbureau. In deze definitie wordt gekeken naar het budget dat voor verschillende huishoudtypes nodig is om rond te kunnen komen. Het is de toegepaste indicator voor armoede voor het minimaal benodigd bedrag om te leven in Nederland.</p>
 <p>2 GEEN HONGER</p>	<p>SDG 2 gaat over het beëindigen van honger in de wereld. In Nederland komt (vergeleken met andere landen) ondervoeding door structureel tekort aan voedsel niet vaak voor.</p> <p>In Nederland is gebrek aan (gezonde) voeding vooral een sociaal-economisch probleem, van mensen die langdurig met (minder dan) een minimum-inkomen moeten rondkomen, onbekend zijn met een gezonde leefstijl en/of in sociaal isolement leven.</p> <p>SDG2 sluit aan bij doelstelling 1 uit de visie op het sociaal domein. In de MSD is opgenomen hoeveel mensen (langdurig) van een bijstandsuitkering leven.</p>
 <p>3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN</p>	<p>Door de VN is SDG 3 opgedeeld in vier pijlers: terugdringen van sterfte onder moeders en (met name pasgeboren) kinderen, epidemieën bestrijden, verkeersveiligheid vergroten en gezondheidszorg toegankelijk maken voor alle wereldburgers.</p> <p>In het sociaal domein speelt op dit moment vanzelfsprekend de bestrijding van het Corona Virus. Over de impact van de corona virus wordt buiten de MSD gerapporteerd.</p> <p>Van de vier pijlers van SDG 3 speelt in de visie sociaal domein alleen het toegankelijk maken van zorg en ondersteuning structureel. SDG 3 sluit aan bij doelstelling 1 en 2 uit de visie.</p> <p>De MSD draait hoofdzakelijk om het gebruik van voorzieningen die vallen onder de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Met behulp van deze voorzieningen is het mogelijk dat mensen mee kunnen blijven doen.</p>
 <p>4 KWALITEITS-ONDERWIJS</p>	<p>SDG 4 gaat over het recht op goed onderwijs en het bestrijden van analfabetisme</p> <p>SDG 4 sluit aan bij doel 3 uit de visie op het sociaal domein. In de visie gaat het met name om het voorkomen van laaggeletterdheid, het zo optimaal benutten van de mogelijkheden van kinderen en het zoveel mogelijk creëren van gelijke kansen.</p> <p>In de MSD zijn indicatoren opgenomen over voortijdig schoolverlaten en het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs.</p>
 <p>5 GENDER-GELIJKHEID</p>	<p>Bij SDG 5 draait het om het creëren van gender gelijkheid en empowerment voor iedereen.</p> <p>SDG 5 sluit aan bij de tweede doelstelling van de visie op het sociaal domein. In de visie is gelijkheid breder getrokken tot de inclusie van de LHBTI gemeenschap.</p> <p>In de MSD zijn geen specifieke indicatoren opgenomen over gender gelijkheid en inclusie.</p>
 <p>10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN</p>	<p>SDG 10 gaat over het verminderen van ongelijkheid binnen landen en tussen landen. De MSD streeft ernaar om ook ongelijkheid binnen Leiden te verminderen. Doel is om Leiden een toegankelijke en inclusieve stad voor iedereen te laten zijn. Dit door bijvoorbeeld het creëren van voldoende aanbod voor ondersteuning voor groepen die te maken hebben met minder gelijke kansen.</p>

	<p>SDG 11 gaat over het doel om steden zo inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam te maken. SDG 11 sluit aan bij de doelstelling om in Leiden voldoende werkgelegenheid te creëren en het doel uit de visie op het sociaal domein waarin Leidenaren van alle leeftijden blijven leren, kennis delen en de mogelijkheid hebben om hun eigen omgeving te vormen. In de MSD zijn indicatoren opgenomen over de arbeidsmarkt en over participatie.</p>
	<p>Om de Global Goals doelen te bereiken is samenwerking nodig. Gemeente, bedrijven, burgers en organisaties moeten elkaar kunnen vinden om de ambities uit de visie op het sociaal domein te kunnen realiseren. Gelijke kansen worden alleen gecreëerd als samenwerking plaatsvindt. Als Leidenaren onvoldoende mee kunnen doen of zich in een onveilige/ongezonde omgeving bevinden moet dat gesignaleerd worden en moeten zij gekoppeld worden aan de juiste hulp.</p>

Bijlage 2 – Sociaal economische situatie

Perioden Wijken en buurten	SES-score					
	2014 Getal	2015 Getal	2016 Getal	2017 Getal	2018 Getal	2019 Getal
Leiden	-0,107	-0,112	-0,118	-0,122	-0,118	-0,102
Pesthuiswijk	-0,745	-0,699	-0,624	-0,515	-0,447	-0,468
Pieterswijk	-0,425	-0,391	-0,401	-0,451	-0,459	-0,423
Slaaghwijk	-0,376	-0,359	-0,364	-0,391	-0,399	-0,414
Marewijk	-0,429	-0,437	-0,423	-0,399	-0,424	-0,375
Pancras-Oost	-0,403	-0,398	-0,39	-0,384	-0,375	-0,375
Academiewijk	-0,357	-0,403	-0,405	-0,404	-0,373	-0,349
De Kooi	-0,388	-0,384	-0,385	-0,394	-0,373	-0,348
d'Oude Morsch	-0,313	-0,318	-0,299	-0,368	-0,339	-0,345
Molenbuurt	-0,357	-0,422	-0,38	-0,32	-0,367	-0,344
Noorderkwartier	-0,396	-0,412	-0,414	-0,387	-0,361	-0,329
De Camp	-0,333	-0,369	-0,369	-0,366	-0,35	-0,302
Boshuizen	-0,321	-0,335	-0,323	-0,323	-0,321	-0,299
Binnenstad-Zuid	-0,308	-0,317	-0,316	-0,329	-0,325	-0,298
Havenwijk-Zuid	-0,213	-0,233	-0,284	-0,263	-0,287	-0,284
Transvaalbuurt	-0,306	-0,297	-0,324	-0,353	-0,321	-0,282
Gasthuiswijk	-0,275	-0,28	-0,285	-0,295	-0,294	-0,281
Fortuinwijk-Noord	-0,216	-0,231	-0,239	-0,283	-0,28	-0,274
Binnenstad-Noord	-0,283	-0,314	-0,31	-0,307	-0,286	-0,268
Merenwijk-Centrum	-0,201	-0,217	-0,205	-0,23	-0,264	-0,25
Haagweg-Zuid	-0,306	-0,327	-0,3	-0,307	-0,29	-0,247
Levendaal-Oost	-0,249	-0,275	-0,259	-0,253	-0,26	-0,237
Cronestein	-0,072	-0,041	-0,367	-0,329	-0,296	-0,22
Leiden-Noord	-0,295	-0,295	-0,286	-0,262	-0,242	-0,214
Hoge Mors	-0,149	-0,124	-0,13	-0,194	-0,206	-0,208
Bos- en Gasthuisdistrict	-0,198	-0,212	-0,213	-0,223	-0,219	-0,205
Pancras-West	-0,205	-0,224	-0,225	-0,173	-0,171	-0,182
Noordvest	-0,121	-0,308	-0,324	-0,35	-0,176	-0,165
Oostvliet	-0,266	-0,249	-0,318	-0,161	-0,229	-0,161
Morsdistrict	-0,11	-0,103	-0,113	-0,157	-0,166	-0,154
Boerhaavedistrict	-0,272	-0,255	-0,167	-0,132	-0,174	-0,154
Havenwijk-Noord	-0,159	-0,154	-0,107	-0,231	-0,162	-0,15
Meerburg	-0,179	-0,159	-0,142	-0,121	-0,124	-0,125
Vreewijk	-0,072	-0,097	-0,099	-0,091	-0,086	-0,076
Vogelwijk	-0,383	-0,357	-0,106	-0,091	-0,114	-0,072
Dobbewijk-Noord	-0,043	-0,034	-0,052	-0,045	-0,061	-0,059
Haagweg-Noord	-0,001	-0,004	-0,078	-0,09	-0,099	-0,052
Lage Mors	0,045	0,034	0,033	-0,004	-0,036	-0,027
Fortuinwijk-Zuid	0,105	0,083	0,103	0,074	0,079	-0,019
De Waard	-0,054	-0,065	-0,05	-0,039	-0,01	-0,009
Houtkwartier	-0,077	-0,079	-0,092	-0,047	-0,056	0,007
Levendaal-West	-0,071	-0,075	-0,086	-0,065	-0,02	0,011
Stationsdistrict	0,115	0,143	0,103	0,07	0,078	0,035
Stationskwartier	0,115	0,143	0,103	0,07	0,078	0,035
Tuinstadwijk	-0,039	0,005	0,008	0,026	0,031	0,043
Merenwijkdistrict	0,126	0,133	0,131	0,118	0,119	0,119
Kloosterhof	0,144	0,129	0,125	0,112	0,116	0,123
Stevenshofdistrict	0,164	0,154	0,144	0,139	0,132	0,136
Roodenburgerdistrict	0,168	0,188	0,107	0,116	0,124	0,143
Rijndijkbuurt	0,169	0,16	0,126	0,132	0,136	0,166
Dobbewijk-Zuid	0,231	0,217	0,2	0,196	0,19	0,192
Schenkwijk	0,222	0,215	0,221	0,212	0,198	0,206
Professorenwijk-West	0,292	0,302	0,28	0,281	0,29	0,293
Groenoord	0,212	0,209	0,215	0,291	0,302	0,328
Roomburg	0,37	0,367	0,361	0,351	0,351	0,348
Professorenwijk-Oost	0,364	0,374	0,311	0,331	0,339	0,356
Zijlwijk-Noord	0,359	0,37	0,372	0,365	0,388	0,389
Raadsherenbuurt	0,484	0,44	0,427	0,402	0,389	0,399
Leedewijk-Noord	0,467	0,457	0,443	0,458	0,474	0,483
Leedewijk-Zuid	0,497	0,509	0,503	0,493	0,458	0,494
Zijlwijk-Zuid	0,558	0,562	0,559	0,543	0,564	0,558
Burgemeesterswijk	0,498	0,498	0,526	0,531	0,555	0,57
Waardeiland	0,583	0,613	0,611	0,593	0,585	0,603

Bijlage 3 – Prognose leerlingen basisonderwijs

Figuur 21 - Pronexus – prognose leerlingen aantallen 2021 – 2042

Bijlage 4 - Cliënt ervaringsonderzoek Wmo over 2021

Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Gemeente Leiden

• cijfers over 2021

Over dit onderzoek

De gemeente Leiden heeft een (verplicht) cliëntervaringsonderzoek laten uitvoeren in het kader van de Wmo 2015 over het jaar 2021. Voor dit onderzoek zijn 1250 cliënten met een Wmo-voorziening uitgenodigd om mee te doen. Dit zijn zowel nieuwe cliënten als bestaande cliënten. Zij kregen een schriftelijke vragenlijst thuisgestuurd en kregen de mogelijkheid de vragenlijst online in te vullen. In totaal vulden 341 cliënten de vragenlijst in; een respons van 27%. We spreken van verschillen met het voorgaande jaar als deze 3% of groter zijn. Deze factsheet presenteert de belangrijkste resultaten van dit onderzoek.

Achtergrond

Invulmethode

Schriftelijk: 73%

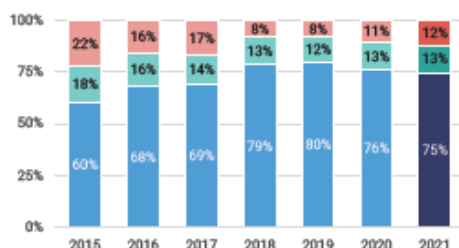
Online: 27%

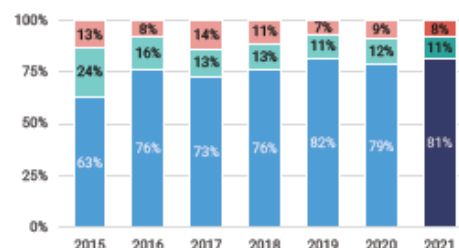
Contact over de hulpvraag

■ (helemaal) mee eens ■ neutraal ■ (helemaal) mee oneens

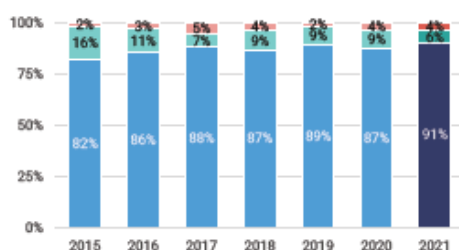
1. Cliënt wist waar hij/zij moest zijn met een hulpvraag

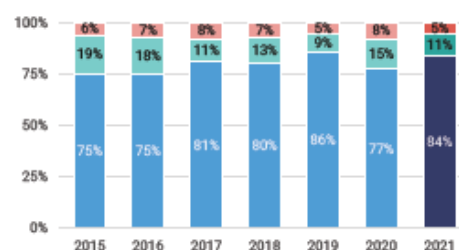
2. Cliënt is snel geholpen

3. De medewerker nam de cliënt serieus

4. Er is in het gesprek samen naar een oplossing gezocht

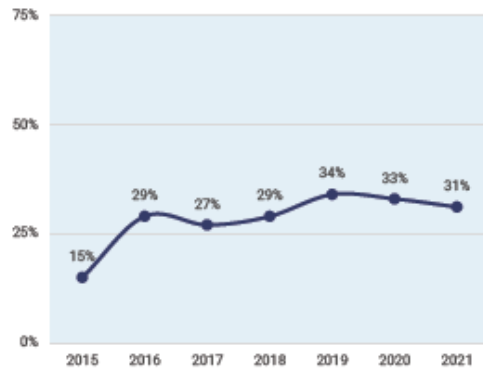

Clïëntondersteuning, kwaliteit en effecten

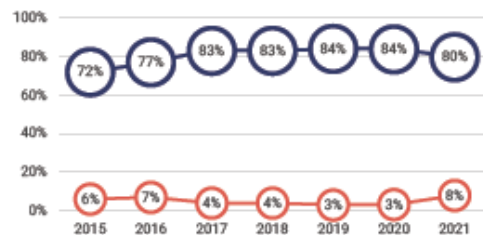
Onafhankelijke cliëntondersteuning

5. Onafhankelijke cliëntondersteuning (% bekend)

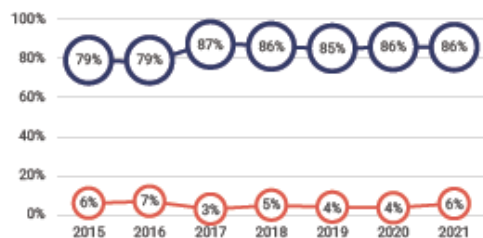

Effecten van de ondersteuning

8. Cliënt kan beter de dingen doen die hij/zij wil

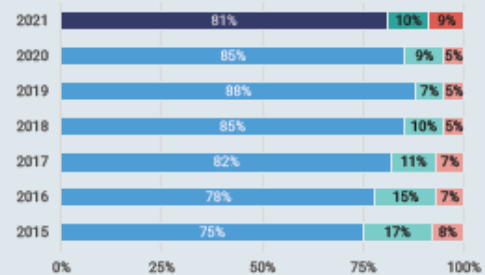

9. Cliënt kan zich beter redden

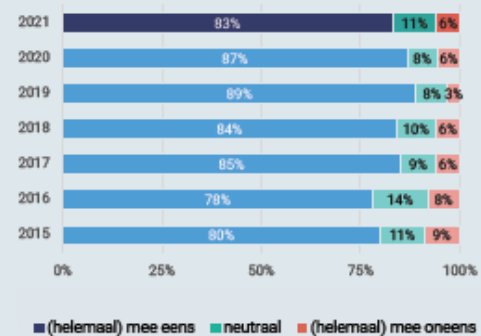

Kwaliteit van de ondersteuning

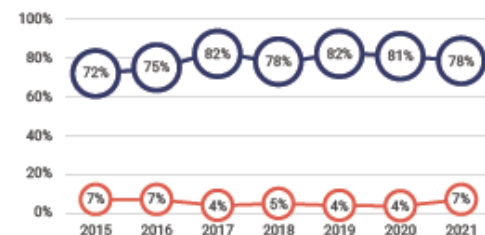
6. De kwaliteit van de ondersteuning is goed

7. De ondersteuning past bij de hulpvraag

10. Cliënt heeft een betere kwaliteit van leven

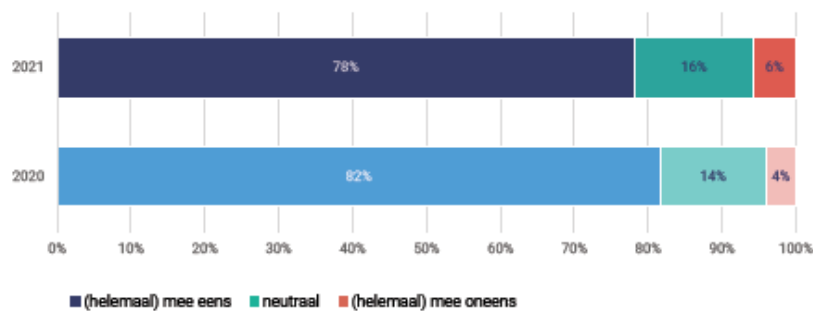

Figuur 8, 9 en 10: de bovenste lijn geeft het % (helemaal) mee eens weer, de onderste lijn laat het % (helemaal) mee oneens zien

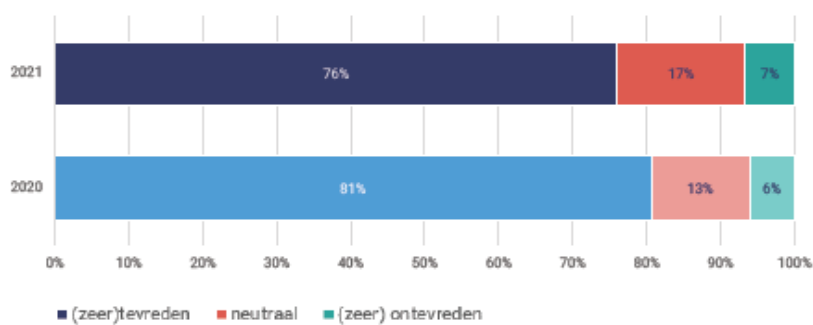

Corona

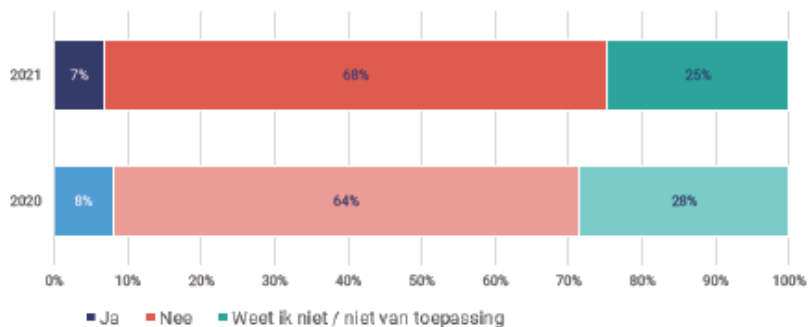
11. Er is voldoende rekening gehouden met de coronaregels bij de aanvraag en uitvoering van mijn ondersteuning

12. Bent u al met al tevreden over de hulp die u kreeg tijdens de coronacrisis?

13. Heeft u door de coronacrisis gewacht met het indienen van een (andere) aanvraag?

Bijlage 5 – Motie Meer grip op het sociaal domein

RV 21.0088

Monitor Sociaal Domein

Motie: 21.0088/

Onderwerp: Meer grip op het Sociaal Domein

De Raad van de gemeente Leiden, bijeen in de vergadering van 2 december 2021,

Constaterende dat

– Er de afgelopen jaren in de gemeenteraad is gezocht naar manieren om (meer) grip te krijgen op belangrijke ontwikkelingen in het sociaal domein;

Overwegende dat

– Meer grip op grote en belangrijke ontwikkelingen in het sociaal domein essentieel is voor het bieden van kwalitatief goede en tegelijkertijd betaalbare zorg of ondersteuning aan inwoners;

– Meer grip op grote en belangrijke ontwikkelingen in het sociaal domein ervoor zorgt dat eerder kan worden bijgestuurd om zorg of ondersteuning te verbeteren of betaalbaar te houden, indien daartoe aanleiding is;

– De Monitor Sociaal Domein zoals hij nu voorligt nog onvoldoende inzicht geeft in de vraag naar en kostenstijgingen van specifieke (zorg)producten;

– Het belangrijk is de raad ook te informeren over eventuele sturingsmogelijkheden op het Sociaal Domein;

Verzoekt het college om

- De informatiewaarde van (voortgangs)rapportages over het Sociaal Domein, zoals de Monitor Sociaal Domein, te verhogen, en hierbij gebruik te maken van deskundigen op het gebied van Sociale wetenschappen, zodat meer inzicht ontstaat waar mogelijke aangrijpingspunten zitten om zowel de kwaliteit als de kosten voor het Sociaal Domein in kaart te brengen, te beheersen en waar nodig bij te sturen, door: a) Jaarlijks in de Monitor Sociaal Domein te rapporteren over de grootste of opvallendste ontwikkelingen in het sociaal domein (uitgesplitst naar Jeugdzorg, WMO en Participatiewet) zowel in termen van geld, als maatschappelijke relevantie, kwaliteit en kwantiteit; b) Jaarlijks in de Monitor Sociaal Domein te rapporteren over de tien sterkst stijgende (zorg)producten in zowel de Jeugdzorg, WMO en Participatiewet, de raad te informeren over de mogelijke verklaringen hiervoor en tevens verschillende sturingsopties aan de raad voor te leggen; c) Over de jaren heen consistent over deze zorgproducten en het sociaal domein te rapporteren in de Monitor Sociaal Domein, zodat een goede vergelijking over de tijd mogelijk is en de gemeenteraad meer grip krijgt op het sociaal domein.

Pieter Krol (ChristenUnie)

Alyssa Voorwald (VVD)

Martine van Schaik (PvdD)

Bijlage 6 – Begrippen en definities

1. Onderwijsniveaus

1 Laag			
	11 Basisonderwijs		
		111 Basisonderwijs	
			1111 Basisonderwijs gr1-2
			1112 Basisonderwijs gr3-8
	12 Vmbo, havo-,vwo-onderbouw, mbo1		
		121 Vmbo-b/k, mbo1	
			1211 Praktijkonderwijs
			1212 Vmbo-b/k
			1213 Mbo1
		122 Vmbo-g/t, havo-,vwo-onderbouw	
			1221 Vmbo-g/t
			1222 Havo-, vwo-onderbouw
2 Middelbaar			
	21 Havo, vwo, mbo		
		211 Mbo2 en mbo3	
			2111 Mbo2
			2112 Mbo3
		212 Mbo4	
			2121 Mbo4
		213 Havo, vwo	
			2131 Havo-bovenbouw
			2132 Vwo-bovenbouw
3 Hoog			
	31 Hbo-, wo-bachelor		
		311 Hbo-, wo-bachelor	
			3111 Hbo-associate degree
			3112 Hbo-bachelor
			3113 Wo-bachelor
	32 Hbo-, wo-master, doctor		
		321 Hbo-, wo-master, doctor	
			3211 Hbo-master
			3212 Wo-master
			3213 Doctor

2. Vormen van jeugdzorg

Jeugdhulp zonder verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft thuis, in het eigen gezin. Of anders gezegd, de jongere slaapt thuis. In ieder geval formeel. Het kan zijn dat de jongere bij opa en oma slaapt of bij iemand anders, echter dit is dan niet formeel zo geregeld.

Jeugdhulp met verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een

verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft elders. Of anders gezegd, de jongere slaapt formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.

Jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

3. Maatwerkarrangementen Wmo

Ondersteuning thuis

Deze groep bevat de volgende productcategorieën uit de iWmo-standaarden: begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin, dagbesteding, overige groepsgerichte ondersteuning en overige maatwerkarrangementen.

Hulp bij het huishouden

Hulp bij het huishouden is bijvoorbeeld het huis schoonmaken, de was doen, verzorging van planten en huisdieren, enzovoort.

Verblijf en opvang

Deze groep bevat de volgende productcategorieën uit de iWmo-standaarden: beschermd wonen, opvang, spoedopvang en overige beschermd wonen en opvang.

Hulpmiddelen en diensten

Deze groep bevat de volgende productcategorieën uit de iWmo-standaarden: woondiensten, vervoersdiensten, rolstoelen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en overige hulpmiddelen.